A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2011. május 12.*

A T-267/08. és T-279/08. sz. egyesített ügyekben,

a **Région Nord-Pas-de-Calais** ([Franciaország], képviselik: M. Cliquennois és F. Cavedon ügyvédek)

felperesnek a T-267/08. sz. ügyben,

a **Communauté d'agglomération du Douaisis** ([Franciaország], képviselik: M.Y. Benjamin és D. Rombi ügyvédek)

felperesnek a T-279/08. sz. ügyben

az **Európai Bizottság** (képviselik: C. Giolito és B. Stromsky, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

* Az eljárás nyelve: francia.

a kezdetben a Franciaország által az Arbel Fauvet Rail SA részére nyújtott C 38/2007 (ex NN 45/2007) sz. állami támogatásról szóló, 2008. április 2-i C (2008) 1089 végleges bizottsági határozat, később a Franciaország által az Arbel Fauvet Rail részére nyújtott C 38/2007 (ex NN 45/2007) sz. állami támogatásról szóló, 2010. június 23-i C (2010) 4112 végleges bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (nyolcadik tanács),

tagjai: L. Truchot elnök (előadó), M. E. Martins Ribeiro és H. Kanninen bírák,

hivatalvezető: C. Kristensen tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. november 11-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogviták alapját képező tényállás

1 Az Arbel Fauvet Rail (a továbbiakban: AFR) ipari felhasználású vasúti gördülőállomány-gyártással foglalkozó, a franciaországi Douaiban székhellyel rendelkező társaság.

2 E társaság 2005. július 4-én a Nord-Pas-de-Calais régiótól (a továbbiakban: NPDC régió) és a Douaisis agglomerációs társulástól (communauté d'agglomération du Douaisis, a továbbiakban: CAD) két, egyenként egymillió euró összegű előleget vett fel, amelyek után 4,08% mértékű éves kamat járt, és amelyeket 2006. január 1-jétől három éven át, félévenként folyósítandó törlesztéssel kellett visszafizetni.

3 Miután panaszt nyújtottak be hozzá, az Európai Közösségek Bizottsága ezen intézkedésekkel kapcsolatban információközlésre hívta fel a francia hatóságokat. A francia hatóságok a 2006. április 27-én és október 24-én, valamint a 2007. január 30-án és június 6-án kelt beadványaikban válaszoltak e felhívásra.

4 A Bizottság a 2007. szeptember 12-én kelt levelében tájékoztatta a Francia Köztársaságot azon határozatáról, hogy megindítja az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárást (a továbbiakban: az eljárást megindító határozat).

5 Az eljárást megindító határozatot az *Európai Unió Hivatalos Lapja* 2007. október 24-i számában (HL C 249., 17. o.) tették közzé. A Bizottság felhívta az érdekelt feleket, hogy terjesszék elő a szóban forgó intézkedésekkel kapcsolatos észrevételeiket.

6 A Bizottság a francia hatóságok észrevételeit e hatóságok 2007. október 12-i, valamint a 2007. december 18-i és 19-i leveleiben kapta meg. Az érdekelt felektől nem érkeztek észrevételek.

7 A Franciaország által az AFR részére nyújtott C 38/2007 (ex NN 45/2007) sz. állami támogatásról szóló, 2008. április 2-i C (2008) 1089 végleges bizottsági határozatban (HL L 238., 27. o.; a továbbiakban: eredeti határozat) a Bizottság megállapította, hogy az NPDC régió és a CAD által nyújtott előlegek állami támogatásoknak minősülnek. A nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak nyújtott olyan kölcsönnel kapcsolatban,

amelynek visszafizetésére semmilyen biztosíték nem volt, a Bizottság úgy ítélte meg, hogy e támogatás összege a ténylegesen alkalmazott kamatláb és azon kamatláb közötti különbözetnek felelt meg, amely mellett a kedvezményezett vállalkozás ugyanezen kölcsönt a magánhitelpiacon beszerezhette volna.

8 A Bizottság megállapította, hogy a Francia Köztársaság által az AFR részére nyújtott állami támogatás összeegyeztethetetlen volt a közös piaccal. Elrendelte tehát, hogy a Francia Köztársaság e támogatást kamatokkal együtt térítse vissza a kedvezményezettel.

Az eljárás és az annak során felmerült új fejlemények

9 A Törvényszék Hivatalához 2008. július 11-én és 17-én benyújtott keresetlevelével az NPDC régió és a CAD előterjesztette a T-267/08. sz., illetve a T-279/08. sz. keresetet, amelyek tárgya kezdetben az eredeti határozat megsemmisítése volt.

10 Az NPDC régió a válaszában kérte a T-267/08. sz. és a T-279/08. sz. ügyek egyesítését. A Bizottság e kérelmet nem ellenezte, a CAD pedig akként nyilatkozott, hogy támogatja azt.

11 A Törvényszék hatodik tanácsának elnöke 2009. február 19-i végzésével a Törvényszék eljárási szabályzata 50. cikkének 1. §-a alapján a szóbeli szakasz lefolytatása és az ítélethozatal céljából elrendelte a T-267/08. sz. és a T-279/08. sz. ügyek egyesítését.

12 A Bizottság 2010. június 23-án visszavonta az eredeti határozatot azzal az indokkal, hogy e határozat a támogatás összegének számítását illetően a Törvényszék T-102/07. és T-120/07. sz., Freistaat Sachsen és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2010. március 3-án hozott ítélete (EBHT 2010., II-585. o.; a továbbiakban: Biria-ítélet) alapján nem volt a jogilag megkövetelt módon indokolva.

13 Az eredeti határozat helyébe a Franciaország által az AFR részére nyújtott C 38/2007 (ex NN 45/2007) sz. állami támogatásról szóló, 2010. június 23-i C (2010) 4112 végleges bizottsági határozat (a továbbiakban: megtámadott határozat) lépett, amelyben a Bizottság egyrészt megerősítette e támogatás közös piaccal való összeegyeztethetetlenségét, másrészt pedig elrendelte, hogy a Francia Köztársaság az említett támogatást kamatokkal együtt téríttesse vissza a kedvezményezettel.

14 Az NPDC régió és a CAD 2010. augusztus 23-án, a megtámadott határozat elfogadását követő észrevételeikben egyrészt pontosították, hogy az eredeti határozat visszavonása ellenére sem áll szándékukban elállni az eredeti kereseti kérelmeiktől, másrészt pedig kérték, hogy kereseti kérelmeiket akként módosíthassák, hogy azok a megtámadott határozatra is kiterjedjenek.

15 A Bizottság 2010. szeptember 27-én válaszolt a felperesek által 2010. augusztus 23-án előterjesztett észrevételekre. Elállt azon kérelmétől, hogy a Törvényszék a felpereseket kötelezze a költségek viselésére, és azt kérte, hogy minden fél maga viselje a saját költségeit.

16 Mivel módosult a Törvényszék tanácsainak összetétele, az előadó bírót a nyolcadik tanácsba osztották be, következésképpen a jelen ügyet e tanács elé utalták.

17 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (nyolcadik tanács) úgy határozott, hogy megnyitja az eljárás szóbeli szakaszát, és a Törvényszék eljárási szabályzatának 64. cikkében meghatározott pervezető intézkedések keretében a felperesekhez és a Bizottsághoz írásban kérdéseket intézett. A felperesek és a Bizottság a megadott határidőn belül válaszoltak e kérdésekre.

18 A 2010. november 11-i tárgyaláson a Törvényszék meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a kérdésekre adott válaszait.

A felek kérelmei

19 A T-267/08. sz. ügyben az NPDC régió azt kéri, hogy a Törvényszék:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

20 A T-279/08. sz. ügyben a CAD azt kéri, hogy a Törvényszék:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

21 A T-267/08. sz. és a T-279/08. sz. ügyben a Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– a kereseteket mint megalapozatlanokat utasítsa el;

– valamennyi felet kötelezze a saját költségeik viselésére.

A jogkérdésről

A – *Az eredeti határozat visszavonásából és a megtámadott határozattal történő felváltásából eredő eljárási következményekről*

22 Mint az a fenti 12. és 13. pontból kiderül, a keresetlevelek benyújtása óta a Bizottság az eredeti határozatot visszavonta, és annak helyébe a megtámadott határozat lépett. A felperesek azt kérték, hogy eredeti kereseti kérelmeiket akként módosíthassák, hogy azok a megtámadott határozatra is kiterjedjenek.

23 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy amikor az eljárás során valamely határozatot másik, azonos tárgyú határozat vált fel, ez utóbbit olyan új ténynek kell tekinteni, amely lehetővé teszi a felperes számára kereseti kérelmeinek és jogalapjainak megfelelő módosítását. Ellentétes lenne ugyanis a gondos igazságszolgáltatás és a pergazdaságosság követelményével a felperes új kereset benyújtására kötelezése. Ezenkívül igazságtalan lenne, ha az érintett intézmény, a felperes által valamely határozat ellen az uniós bíróság elé terjesztett keresetlevélben megfogalmazott bírálatokkal való szembenézés jegyében, a megtámadott határozatot megfelelően módosíthatná vagy helyébe másikat léptethetne, és az eljárás során hivatkozhatna e módosításra vagy jogszabályváltásra annak érdekében, hogy a másik felet megfossza azon lehetőségétől,

hogy eredeti kérelmeit és jogalapjait a későbbi határozatra kiterjessze, vagy e határozat ellen további kérelmeket vagy jogalapokat terjesszen elő (lásd a Törvényszék T-228/02. sz., Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran kontra Tanács ügyben 2006. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-4665. o.] 28. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

24 Jelen esetben tehát egyrészt meg kell állapítani, hogy a felperesek által az eredeti határozat megsemmisítése iránt előterjesztett kezdeti kérelmek e határozatnak a megtámadott határozattal történő felváltása folytán tárgytalanná váltak, vagyis e kérelmekről már nem kell határozni, másrészt pedig helyt kell adni a felperesek fenti 14. pont szerinti új kérelmeinek, továbbá kereseteiket a megtámadott határozat megsemmisítésére irányulónak kell tekinteni, és lehetővé kell tenni a feleknek, hogy ezen új tények ismeretében kérelmeiket, jogalapjaikat és érveiket módosíthassák, ami számukra a további kérelmek, jogalapok és érvek benyújtásának jogával jár.

B – *A megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelemről*

25 A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset hét jogalapot tartalmaz. Az első jogalap az indokolási kötelezettség megsértésén alapul. A második jogalap a védelemhez való jog, továbbá a kontradiktórius eljárás, az egyenlőség, a gondos ügyintézés, a tagállamok alkotmányos jellegzetességeinek tiszteletben tartása, valamint a bizalomvédelem elvének megsértésén alapul. A harmadik jogalap azzal kapcsolatos nyilvánvaló mérlegelési hibán alapul, hogy a Bizottság elmulasztotta figyelembe venni a támogatás nyújtójának jogi sajátosságait. A negyedik jogalap az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének megsértésén alapul. E jogalapnak két része van, amelyek közül az egyik a források eredetével kapcsolatos mérlegelési hibára, a másik pedig arra vonatkozik, hogy a Bizottság az AFR-t tévesen minősítette nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak. Az ötödik jogalap azzal az állítólagos előnnyel kapcslolatos mérlegelési hibán alapul, amely az AFR számára a visszafizetendő előlegekből származott. A hatodik jogalap a támogatás összegével kapcsolatos mérlegelési hibán alapul. A hetedik jogalap a peres

eljárás keretében a védelemhez való jog megsértésén, valamint hatáskörrel való visszaélésen alapul.

26 A T-279/08. sz. ügyben benyújtott kereset négy jogalapot tartalmaz. Az első jogalap a védelemhez való jognak és a kontradiktóius eljárás elvének megsértésén alapul. A második jogalap az indokolási kötelezettség megsértésén alapul. A harmadik jogalap a nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalmával kapcsolatos mérlegelési hibán alapul. A negyedik jogalap az állami források fogalmával kapcsolatos mérlegelési hibán alapul.

27 Továbbá a CAD a tárgyaláson felhozott egy ötödik, arra alapított jogalapot is, hogy a Bizottság az előlegek visszafizetését szolgáló biztosítékok hiányával kapcsolatban nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el.

1. *A T-279/08. sz. ügyben benyújtott kereset ötödik jogalapjának elfogadhatóságáról*

a) A felek érvei

28 A CAD a tárgyaláson azt állította, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el, amikor megállapította, hogy a perbeli visszafizetendő előlegeket anélkül nyújtották, hogy azok visszafizetésére bármilyen biztosíték lenne. Az előleg CAD általi folyósítását ugyanis az AFR és a Lormafer (az Arbel SA társaság által irányított társaság) közötti visszavonhatatlan egyesülés határozta meg. Ez az egyesülés biztosítékot képez, figyelembe véve, hogy ebből eredően bővül az a kör, amelyen belül a hitelezők behajthatják a követeléseiket.

29 A Bizottság a tárgyaláson azt állította, hogy e jogalapot, amelyet késedelmesen terjesztettek elő, elfogadhatatlannak kell nyilvánítani. A Bizottság másodlagosan előadta, hogy a támogatás folyósításának a CAD által hivatkozott feltételét jogilag nem lehet biztosítékkal azonosítani, továbbá hogy a perbeli előlegek folyósítását semmilyen biztosíték nyújtásától nem tették függővé.

30 A CAD a Bizottság által felhozott elfogadhatatlanságra adott válaszként azt állította, hogy a szóban forgó érv szerepel a keresetlevele 30. pontjában, továbbá, hogy a hivatkozott feltételt részletezi a CAD tanácsának 2005. június 24-i üléséről készült, a keresetlevelének A.2 mellékletét képező feljegyzés.

b) A Törvényszék álláspontja

31 Emlékeztetni kell arra, hogy az eljárási szabályzat 48. cikke 2. §-ával összefüggésben értelmezett 44. cikke 1. §-a c) pontjának rendelkezései szerint a keresetlevélnek tartalmaznia kell a jogvita tárgyát és a felhozott jogalapok rövid ismertetését, valamint hogy az eljárás további részében semmilyen új jogalapot nem lehet felhozni, kivéve ha az olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származik, amely az eljárás során merült fel.

32 Jelen esetben meg kell állapítani, hogy a felperes – állításaival ellentétben – a keresetlevelében nem hozta fel a jelen jogalapot. A keresetlevél 30. pontja ugyanis csak arról tesz említést, hogy a CAD „bizonyos feltételek mellett" biztosította a perbeli előnyt, anélkül hogy azt állítaná, hogy e feltételek között az AFR és a Lormafer visszavonhatatlan egyesülése biztosítékot képezett volna, vagyis a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett volna el, amikor megállapította, hogy az előlegek visszafizetésére nem volt semmilyen biztosíték. Másfelől a CAD tanácsának üléséről készült, a keresetlevél A.2 mellékletében szereplő feljegyzés csak azt pontosítja, hogy az előleg folyósításának milyen feltételei voltak, anélkül hogy az említett előleg visszafizetését szolgáló bármilyen biztosítékra utalna, és semmiképp nem értelmezhető akként, hogy a jelen jogalap megfogalmazását tartalmazza. Hozzá kell tenni, hogy a

felperes e jogalapot a kereseti kérelmeinek és jogalapjainak módosítására irányuló, a fenti 14. pontban hivatkozott kérelmében sem hozta fel.

33 Továbbá a felperes nem állítja, hogy az említett jogalap olyan jogi vagy ténybeli helyzetből származna, amely az eljárás során merült fel.

34 Ebből következik, hogy az eljárási szabályzat fenti 31. pontban hivatkozott rendelkezései alapján az előlegek visszafizetését szolgáló biztosítékok hiánya kapcsán elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibára alapított, a tárgyalás során felhozott jogalapot mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

35 A teljesség kedvéért, továbbá még ha fel is tételezzük, hogy ezt az érvet valamely korábban felhozott jogalap kiterjesztésének, ennek következtében pedig elfogadhatónak kell tekinteni (lásd ebben az értelemben a Bíróság 306/81. sz., Verros kontra Parlament ügyben 1983. május 19-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 1755. o.] 9. pontját, valamint C-301/97. sz., Hollandia kontra Tanács ügyben 2001. november 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-8853. o.] 169. pontját), azt mindenképpen el kell utasítani. A CAD által odaítélt előleg folyósítását képező feltétel – vagyis az AFR és a Lormafer társaságok egyesülése – ugyanis nem hozta előnyösebb helyzetbe a CAD-t az AFR egyéb hitelezőihez képest. E feltétel tehát nem minősül sem valamely harmadik személy CAD-vel szembeni kötelezettségvállalásának, sem valamely dolog olyan célra rendelésének, hogy a CAD követelését előnyösebb feltételek mellett fizessék ki. E feltétel tehát nem tekinthető az említett előleg visszafizetését szolgáló biztosítéknak. Ezért a Bizottság ezzel kapcsolatban nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát.

2. *A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset első és a T-279/08. sz. ügyben benyújtott kereset második, az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapjáról*

a) A felek érvei

36 Az NPDC régió azt állítja, hogy a megtámadott határozatnak hiányos az indokolása. Elöljáróban megjegyzi, hogy a Bizottság az AFR-nek nyújtott támogatás átfogó és együttes vizsgálatát végezte el, továbbá hogy azt egyetlen támogatásnak tekintette, nem pedig két különálló, egyrészt az NPDC régió, másrészt pedig a CAD által nyújtott támogatásnak.

37 Az NPDC régió előadja, hogy a CAD által nyújtott támogatással kapcsolatos indokolás téves, mivel a Bizottság az eredeti határozat (18) preambulumbekezdésében kijelentette, hogy e támogatást a CAD-hez tartozó önkormányzatok nyújtották. Márpedig a CAD igazgatási és költségvetési szempontból az őt alkotó önkormányzatoktól jogilag elkülönülő, autonóm jogállású olyan közintézmény, amellyel szerződéses jogviszonyokat lehet létesíteni, és amely önálló hatáskörökkel és költségvetési jogosítványokkal rendelkezik. Az említett önkormányzatok által nyújtott állítólagos támogatásra vonatkozó indokolás tehát hatástalan, ami a CAD által nyújtott támogatásra vonatkozó indokolást nemlétezővé teszi. Az, hogy a Bizottság az eredeti határozat (18) preambulumbekezdésében lévő tévedést a megtámadott határozat (27) preambulumbekezdésében helyesbítette, nem szünteti meg ezt az alaki hibát, mivel a Bizottság nem nyújt magyarázatot a minősítés e változásáról.

38 Ezért az indokolás oszthatatlanságának elve folytán a támogatás regionális részével kapcsolatos indokolást is nemlétezőnek kell tekinteni.

39 Másodlagosan, ha a Törvényszék azt állapítaná meg, hogy az indokolás osztható, az NPDC régió szerint ebből a támogatás regionális része vonatkozásában az indokolás elégtelensége következne, mivel a Bizottság az AFR helyzetének mérlegelését egy összesen kétmillió euró összegű teljes támogatás alapján végezte el. A vállalkozás által kapott előny fogalmának mérlegelése tehát téves alapokon nyugodott.

40 A CAD azt állítja, hogy a megtámadott határozatnak – az eredeti határozathoz hasonlóan – a támogatás összegének számítása során alkalmazott módszerrel kapcsolatban hiányos az indokolása, amennyiben a referencia-kamatláb 800 bázisponttal történő növelésén (a továbbiakban: kockázati prémium) alapul. A Bizottság ugyanis megelégedett azzal, hogy egyrészt az eredeti határozatra, másrészt pedig a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló 2008/C 14/02. sz. közleményére (HL C 14., 6. o.; a továbbiakban: a referencia-kamatlábról szóló 2008. évi közlemény) utaljon. Márpedig a Bizottság az eredeti határozatot azzal az indokkal vonta vissza, hogy az említett kockázati prémium számításának hiányos volt az indokolása, másrészt pedig az alkalmazandó jogforrásokra vonatkozó egyszerű utalás, amely az adott helyzetnek megfelelő minden olyan pontosítást nélkülöz, amelynek alapján ellenőrizhető lenne az elemzés relevanciája, az ítélkezési gyakorlat szerint nem elegendő, mivel nem teszi lehetővé a Törvényszék számára, hogy felülvizsgálja a kamat növelésének számításához alkalmazott módszer érvényességét.

41 A CAD a válaszban ezenkívül azt állítja, hogy a Bizottság az AFR-nek nyújtott visszafizetendő előlegek mechanizmusának átfogó és együttes vizsgálatát végezte el, miközben valójában két különálló előlegről volt szó.

42 A Bizottság a jelen jogalapok elutasítását kéri.

b) A Törvényszék álláspontja

43 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az indokolási kötelezettség terjedelme a kérdéses jogi aktus természetétől, valamint elfogadásának

körülményeitől függ. Az indokolásnak világosan és egyértelműen kell tartalmaznia az intézmény érvelését oly módon, hogy lehetővé tegye egyrészt az érdekeltek számára jogaik védelme és a döntés megalapozottságának megítélhetősége érdekében a meghozott intézkedés indokainak megismerését, másrészt az uniós bíróság számára a jogszerűség felülvizsgálatára vonatkozó hatásköre gyakorlását. Nem elvárás, hogy az indokolás minden releváns tényállásbeli és jogi elemet részletezzen, mivel azt a kérdést, hogy a jogi aktus indokolása megfelel-e az EUMSZ 296. cikkben foglalt követelményeknek, nemcsak az aktus megszövegezését, hanem összefüggéseit, valamint az érintett területre vonatkozó jogszabályok összességét is figyelembe véve kell mérlegelni. Különösen, a Bizottságnak nem kell állást foglalnia az érdekeltek által elé terjesztett minden érvet illetően, hanem elég, ha a határozat rendszere szempontjából alapvető jelentőségű tényeket és jogi érveket ismerteti (lásd a Törvényszék T-349/03. sz., Corsica Ferries France kontra Bizottság ügyben 2005. június 15-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2197. o.] 62–64. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

44 Ezenkívül, ha valamely határozatot az érdekelt által jól ismert összefüggések között fogadnak el, e határozat összefoglaló jelleggel indokolható (a Bíróság 73/74. sz., Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique és társai kontra Bizottság ügyben 1975. november 26-án hozott ítéletének [EBHT 1975., 1491. o.] 31. pontja, valamint C-301/96. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-9919. o.] 89. és 92. pontja).

45 Emlékeztetni kell arra az ítélkezési gyakorlatra is, amely szerint az indokolási kötelezettség olyan lényeges eljárási szabály, amelyet meg kell különböztetni az indokolás megalapozottságának a kérdésétől, amely a vitatott aktus érdemi jogszerűségére vonatkozik (a Bíróság C-17/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2001. március 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-2481. o.] 35. pontja; a Törvényszék T-406/06. sz., Evropaïki Dynamiki kontra Bizottság ügyben 2008. november 12-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 47. pontja, valamint a T-89/07. sz., VIP Car Solutions kontra Parlament ügyben 2009. május 20-án hozott ítéletének [EBHT 2009., II-1403. o.] 63. pontja). Az ezen aktus megalapozottságát vitató kifogások és érvek ennélfogva az indokolás hiányára vagy elégtelenségére alapított jogalap keretében irrelevánsak (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-68/03. sz., Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-2911. o.] 79. pontját, valamint a fenti 12. pontban hivatkozott Biria-ítélet 210. pontját).

A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset első jogalapjáról

46 Az NPDC régió lényegében azt állítja, hogy a megtámadott határozatnak hiányos az indokolása, mivel abból az derül ki, hogy a Bizottság megítélése szerint a CAD által odaítélt visszafizetendő előleget a CAD-hez tartozó önkormányzatok nyújtották.

47 Meg kell ugyanakkor állapítani, hogy mivel a Bizottság az eredeti határozatot visszavonta, az NPDC régió a megtámadott határozattal szemben nem hivatkozhat eredményesen az eredeti határozat indokolásának állítólagos hiányára. Másfelől a megtámadott határozat (16), (17) és (27) preambulumbekezdése világosan és egyértelműen a CAD-t, nem pedig az azt alkotó önkormányzatokat jelöli meg a perbeli két visszafizetendő előleg egyikét nyújtó szervezetként, vagyis a jelen jogalapot el kell utasítani, mivel azt a tények nem támasztják alá.

A T-279/08. sz. ügyben benyújtott kereset második jogalapjáról

48 E jogalapnak két része van. Az első rész a támogatás összegének számítása során alkalmazott módszerrel kapcsolatos indokolás elégtelenségére vonatkozik. A második rész az indokolásnak az AFR részére nyújtott támogatás átfogó és együttes vizsgálatából eredő hiányára vonatkozik.

– A támogatás összegének számítása során alkalmazott módszerrel kapcsolatos indokolás elégtelenségére alapított első részről

49 A Bizottság a megtámadott határozatban az alábbiak szerint ismertette a támogatás összegének számítása során általa alkalmazott módszert:

„(49) A nehéz helyzetben lévő vállalkozásoknak kölcsön formájában nyújtott támogatás esetén a támogatási elem a ténylegesen alkalmazott kamatláb és azon kamatláb különbözetében áll, amellyel a kedvezményezett vállalkozás a magánhitelpiacon ugyanahhoz a hitelhez juthatott volna.

(50) A Bizottság a referencia-kamatlábról szóló 1997. évi közleménynek megfelelően meghatározza azokat a referencia-kamatlábakat, amelyeknek a piacon a rövid- és hosszú lejáratú, rendes biztosítékok mellett nyújtott kölcsönök esetében kért átlagos kamatot kell tükrözniük. Az említett közlemény azt is hangsúlyozza, hogy a referencia-kamatláb olyan minimális érték, amely különleges kockázattal járó helyzetekben – például ha egy vállalkozás nehéz helyzetbe kerül, vagy hiányzik a bankok által általában kért biztosíték – emelhető. Ilyen esetekben az emelés értéke elérheti vagy meghaladhatja a 400 bázispontot. A referencia-kamatlábról szóló 1997. évi közlemény nem foglal állást abban a kérdésben, hogy a különböző kockázati prémiumok halmozhatók-e abban az esetben, ha különböző kockázatokat veszünk figyelembe. Jóllehet e halmozás nincs kizárva, a Bizottságnak a pénzügyi piacokon alkalmazott gyakorlat elemzésére támaszkodva meg kell indokolnia a határozatában a különböző kockázati prémiumok halmozása érdekében alkalmazott módszert. […]

(51) 2004-ben [egy] könyvvizsgálói iroda […] a Bizottság felkérése alapján tanulmányt […] készített (a továbbiakban: a tanulmány). E tanulmány empirikus kutatás alapján tekinti át a vállalkozásokra vagy ügyletekre vonatkozó különböző kockázati kategóriák esetében a piacon alkalmazott, változó biztosítékokkal megerősített prémiumokat. A tanulmány egyértelműen rámutat, hogy a különböző kockázati tényezők (a kölcsönt felvevő fizetőképessége, biztosítékok) együttes fennállása olyan felárak formájában jut kifejezésre, amelyeket hozzá kell adni az alapkamathoz.

(52) Közvetlenül e tanulmányt követően a Bizottság a kölcsönök támogatástartalmának számítása vonatkozásában alkalmazott megközelítését a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló 2008. évi […] közleményében (a továbbiakban: a referencia-kamatlábról szóló 2008. évi közlemény) finomította és pontosította. E közlemény a tanulmányban

javasolt módszert tükrözi, és a különböző felárak alapkamathoz történő hozzáadását irányozza elő, mind a vállalkozás fizetőképessége, mind pedig a felajánlott biztosítékok alapján.

(53) Márpedig meg kell állapítani, hogy az intézkedések támogatástartalmának meghatározása az állami támogatás fogalmához kapcsolódik, és mint azt a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata mutatja, »az állami támogatás fogalma olyan objektív helyzetre vonatkozik, amelyet a bizottsági határozat meghozatalának időpontjában kell értékelni«.

[…]

(54) Következésképpen a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a támogatástartalom meghatározásának helyes módszerét a referencia-kamatlábról szóló 2008. évi közleményben foglalt módszer képezi, a szóban forgó intézkedéseket pedig e közlemény alapján szándékozik megvizsgálni.

(55) A referencia-kamatlábról szóló 2008. évi közlemény akként rendelkezik, hogy a nehéz helyzetben lévő, alacsony szintű biztosítékokat felajánló vállalkozás esetében az állami támogatás fennállása 1000 bázispontos felár esetében zárható ki.

(56) Mint azt a Bizottság a fenti 5.1.3. szakaszban már levezette, megítélése szerint az AFR a (támogatási) intézkedések megtételének időpontjában nehéz helyzetben lévő vállalkozás volt. A Bizottság ráadásul megjegyzi, hogy az AFR a visszafizetendő előlegek fedezetére semmilyen biztosítékot nem ajánlott fel, a biztosítékok szintje tehát alacsonynak tekinthető.

(57) Ezért a támogatástartalom az 1000 bázisponttal növelt alapkamat, valamint azon kamat közötti különbözetnek felel meg, amely alkalmazásával az intézkedést megtették. Figyelembe véve ugyanakkor, hogy a Bizottság a 2008. április 2-i eredeti határozatban az alkalmazandó felárat 800 bázispontosnak ítélte, továbbá, hogy a támogatás kedvezményezettje nem támadta meg e határozatot, továbbá hogy a kedvezményezett egyetlen versenytársa sem vonta kétségbe az eredeti határozat jogszerűségét, valamint tekintettel a jelen ügy összes körülményére, a Bizottság úgy véli, hogy jelen esetben e felárat nem kell növelni.

(58) A Bizottság azt a következtetést vonja le, mely szerint a támogatástartalom a 800 bázisponttal növelt irányadó referencia-kamatláb és azon kamatláb közötti különbözetnek felel meg, amely alkalmazásával az intézkedést megtették."

50 Meg kell állapítani, hogy a támogatás összegének számítása érdekében a Bizottság által választott módszer indokolása a CAD állításaival ellentétben nem korlátozódik arra, hogy csupán utaljon a referencia-kamatlábról szóló 2008. évi közleményre és az eredeti határozatra. A megtámadott határozat ugyanis részletes leírást tartalmaz a választott számítási módszerről, vagyis a referencia-kamatláb alkalmazásáról, amelyhez az AFR nehéz helyzetéből és a visszafizetendő előnyök fedezeteként szolgáló biztosítékok hiányából eredő átalányfelár társul.

51 Először is, a Bizottság által kifejtett számítási módszer a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapításának módjáról szóló 97/C 273/03. sz. közleményre (HL C 273., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 146. o.; a továbbiakban: a referencia-kamatlábról szóló 1997. évi közlemény), valamint a referencia-kamatlábról szóló 2008. évi közleményre utal.

52 Másodszor, Bizottság a megtámadott határozatot az AFR pénzügyi helyzetére és a biztosítékok hiányára vonatkozó alapos elemzéssel indokolta, amelyek közül az előbbinek a megalapozottsága az indokolási kötelezettség tiszteletben tartásától elkülönülő kérdést képez.

53 Harmadszor, ami az irányadó referencia-kamatláb növelésének indokolását illeti, figyelembe véve az AFR pénzügyi helyzetéből és a biztosítékok hiányából eredő kockázatok halmozódását, a megtámadott határozat a Törvényszék ítélkezési gyakorlatával (a fenti 12. pontban hivatkozott Biria-ítélet 218. pontja) összhangban figyelembe veszi a pénzügyi piacokon alkalmazott gyakorlat tárgyában a Bizottság felkérésére 2004 októberében, a vállalkozásokra vagy ügyletekre vonatkozó különböző kockázati kategóriák esetében a piacon alkalmazott prémiumokkal kapcsolatos empirikus kutatás alapján készült elemzést.

54 Amikor a megtámadott határozat (57) preambulumbekezdése az eredeti határozatra hivatkozik, ez a jelen ügy egyéb körülményeinek figyelembevételével kapcsolatos utalás kiegészítéseképpen csupán annak indokolására irányul, hogy a Bizottság a kockázati prémiumot 800 bázispontban határozta meg. A Törvényszék úgy ítéli meg, hogy a kockázati prémium ilyen szinten történő meghatározásának megfelelő az indokolása.

55 Az eddigiekből következik, hogy a jelen jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

– Az indokolásnak az AFR részére nyújtott előlegek „átfogó és együttes” vizsgálatából eredő hiányára alapított második részről

56 Először is meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban a szóban forgó támogatási intézkedéseknek a (17) preambulumbekezdésben történő bemutatása során különbséget tett egyrészt az NPDC régió, másrészt pedig a CAD által nyújtott két előleg között.

57 Másodszor meg kell állapítani, hogy jóllehet a megtámadott határozat (16) preambulumbekezdése „közös visszafizetendő előlegre" utalt, e körülmény nem tekinthető úgy, hogy az indokolás hiányát képezné. A megtámadott határozat (17) preambulumbekezdése ugyanis azt is megállapítja, hogy a CAD által nyújtott előleg – a francia hatóságok által a Bizottság rendelkezésére bocsátott információk szerint – annak a feltételnek volt alárendelve, hogy az NPDC régió ugyanilyen feltételek mellett hasonló előleget nyújt.

58 Harmadszor, jóllehet a Bizottság a megtámadott határozatban a kérdéses előlegek állami támogatásoknak minősítésével, továbbá az összegük meghatározásával és a közös piaccal való összeegyeztethetőségük eldöntésével kapcsolatban együttes vizsgálatot folytatott le, e körülmény önmagában nem minősülhet az indokolási kötelezettség megsértésének. Mivel ugyanis az előlegeket egyrészt a kamatlábbal, a visszafizetési feltételekkel és a biztosítékok hiányával kapcsolatban ugyanolyan feltételek mellett nyújtották, másrészt pedig azokat ugyanazon kedvezményezett kapta, jelen esetben az együttes indokolás megfelelt az indokolási kötelezettség céljának, vagyis annak, hogy világosan és egyértelműen tartalmazza az aktust kibocsátó intézmény érvelését oly módon, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára a meghozott intézkedés indokainak megismerését, valamint a hatáskörrel rendelkező és illetékes bíróság számára a felülvizsgálati jogkörének gyakorlását.

59 A jelen jogalap második részét tehát el kell utasítani.

60 Az eddigieket figyelembe véve a T-279/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek az indokolási kötelezettség megsértésére alapított második jogalapját teljes egészében el kell utasítani.

3. *A T-267/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a védelemhez való jog, továbbá a kontradiktórius eljárás, az egyenlőség, a gondos ügyintézés, a tagállamok alkotmányos jellegzetességeinek tiszteletben tartása és a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított második jogalapjáról, valamint a T-279/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a védelemhez való jog és a kontradiktórius eljárás elvének megsértésére alapított első jogalapjáról*

a) A felek érvei

61 Az NPDC régió azt állítja, hogy a védelemhez való jog tiszteletben tartása, amely minden olyan eljárásban irányadó, amely meghatározott személyre nézve hátrányos intézkedéshez vezethet, az állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásokban nem csupán a határozat címzettjével szemben kötelező, hanem azon közösséggel szemben is, amely a támogatást nyújtotta. Márpedig a Bizottság nem kérdezte meg sem az NPDC regionális tanácsának a támogatás odaítéléséről döntő állandó bizottságát, sem pedig e regionális tanácsnak a támogatás végrehajtásáért felelős elnökét. A Francia Köztársaság sem kért felvilágosítást a regionális tanács e választott szerveitől, hanem kizárólag az adminisztratív szervekkel lépett kapcsolatba. Ráadásul az NPDC régió döntéshozó vagy adminisztratív szervei nem férhettek hozzá az ügyirathoz, továbbá nem voltak címzettjei az eljárási iratoknak, a Francia Köztársaság észrevételeinek vagy a Bizottság által a vitatott támogatással kapcsolatban megfogalmazott felvilágosításkéréseknek. A Bizottság köteles lett volna vagy közvetlenül az NPDC régióhoz fordulni, vagy pedig felhívni a Francia Köztársaságot, hogy hivatalosan lépjen kapcsolatba e régió törvényes képviselőjével, vagyis a regionális tanács elnökével annak érdekében, hogy ez utóbbi előterjeszthesse észrevételeit.

62 A Bizottság az eljárásával megsértette a gondos ügyintézés és a tagállamok alkotmányos jellegzetességei tiszteletben tartásának elvét, megsértve a területi közösségek önigazgatását, amelyet az 1958. október 4-i francia Alkotmány biztosít.

63 Az, hogy a Bizottság a megtámadott határozat elfogadása előtt elmulasztotta újra megindítani a hivatalos vizsgálati eljárást, miközben e határozat az eredeti határozatban alkalmazott módszertől eltérő módon számítja a támogatás összegét, szintén a védelemhez való jog, az NPDC régió mint érdekelt személy információhoz való joga, valamint a meghallgatáshoz való joga megsértésének minősül. A Bizottság a Francia Köztársaság védelemhez való jogát is megsértette.

64 Másfelől a Bizottság azáltal, hogy a megtámadott határozatban nem csupán új tényekre támaszkodott, hanem azon dokumentumok állítólagos hiányosságára is, amelyeket a francia hatóságok az AFR által végrehajtott helyreállítási tervvel kapcsolatban bocsátottak rendelkezésére, megsértette a bizalomvédelem elvét. Az ítélkezési gyakorlat szerint ez az elv feltételezi, hogy a Bizottság a végleges határozatát nem alapítja olyan bizonyítékok hiányára, amelyek előterjesztését a felek az ideiglenes határozatban tett megállapítások alapján nem tarthatták feladatuknak. Jelen esetben még ideiglenes határozat sem volt, amennyiben a Bizottság arra szorítkozott, hogy az eredeti határozatot a megtámadott határozattal váltsa fel, mégpedig a legcsekélyebb alakszerűségek nélkül és teljes titoktartás mellett. Ezért az NPDC régiónak, de a Francia Köztársaságnak sem volt lehetősége olyan bizonyítékok előterjesztésére, amelyeket szükségesnek ítélhettek volna.

65 A Bizottság a támogatással érintett felek egyenlőségének elvét is megsértette, amennyiben az eljárás megindításának hátterében álló panaszost az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése értelmében vett érintett félnek tekintette, míg a panaszban kifogásolt támogatást odaítélő területi közösséget csupán olyan érintett harmadik személynek, aki nem jogosult részt venni az eljárásban.

66 A CAD azt kifogásolja, hogy a Bizottság sem vele, sem az NPDC régióval, sem pedig az AFR társasággal nem konzultált, miközben az ítélkezési gyakorlat szerint a védelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli, hogy az érintetteket még az adott eljárásra vonatkozó szabályozás hiányában is olyan helyzetbe hozzák, hogy kifejthessék

véleményüket és állást foglalhassanak az uniós adminisztráció által átadott dokumentumokról. A Francia Köztársasággal folytatott egyedüli konzultáció nem kielégítő.

67 A CAD azt is előadja, hogy meg kell vizsgálni, hogy a kifogások leírása kellően egyértelműen volt-e megfogalmazva ahhoz, hogy az érintettek számára lehetővé tegye a velük szemben kifogásolt magatartások tényleges megismerését.

68 A CAD hozzáteszi, hogy a megtámadott határozat elfogadása előtt a hivatalos vizsgálati eljárás újbóli megindításának elmaradása a védelemhez való jog, a kontradiktórius eljárás elve és a Bizottság általi meghallgatáshoz való jog megsértésének minősül. A CAD-nek nem volt lehetősége a véleménye kifejtésére, mivel a Bizottság nem tájékoztatta őt a vitatott előlegek újbóli vizsgálatáról, sem pedig arról, hogy a támogatás számításához az eredeti határozat indokolásában alkalmazott módszertől eltérő módszert használ.

69 A Bizottság vitatja a felperesek érveinek megalapozottságát.

b) A Törvényszék álláspontja

70 A következetes bírói gyakorlat szerint az uniós jog alapelvei közé tartozik a védelemhez való jog minden olyan eljárásban történő tiszteletben tartása, amely meghatározott személyre nézve hátrányos intézkedéshez vezethet, és ezt a jogot még különleges szabályozás hiánya esetén is biztosítani kell. Ezen elv megköveteli, hogy az érintett személy már a közigazgatási eljárás folyamán hatékonyan tudja ismertetni a Bizottság által felhozott tények, kifogások és körülmények helytállóságára és relevanciájára vonatkozó álláspontját (lásd a Bíróság 234/84. sz., Belgium kontra Bizottság ügyben 1986. július 10-én hozott ítéletének [EBHT 1986., 2263. o.] 27. pontját, valamint a

Törvényszék T-65/96. sz., Kish Glass kontra Bizottság ügyben 2000. március 30-án hozott ítéletének [EBHT 2000., II-1885. o.] 32. pontját).

71 Az azon, államnál alacsonyabb szintű szervezetek jogait illetően, amelyek támogatást nyújtottak, meg kell állapítani, hogy a Bizottság az állami támogatások tárgyában folytatott közigazgatási eljárást csak az érintett tagállammal szemben indítja meg. Vagyis csak az érintett tagállamot mint a megtámadott határozat címzettjét illeti meg ténylegesen a védelemhez való jog (a Törvényszék T-291/06. sz., Operator ARP kontra Bizottság ügyben 2009. július 1-jén hozott ítéletének [EBHT 2009., II-2275. o.] 35. pontja). Az államnál alacsonyabb szintű, a felperesekhez hasonlóan támogatást nyújtó szervezetek, csakúgy mint a támogatások kedvezményezett vállalkozásai és az ő versenytársaik kizárólag az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti érintettekként vehetnek részt ebben az eljárásban (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-158/96. sz., Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság ügyben 1999. december 16-án hozott ítéletének [EBHT 1999., II-3927. o.] 42. pontját).

72 Ezenkívül állandó ítélkezési gyakorlat, hogy a Bizottság az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálati szakaszban köteles lehetővé tenni az érintettek számára, hogy észrevételeket tehessenek (a Bíróság C-198/91. sz., Cook kontra Bizottság ügyben 1993. május 19-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-2487. o.] 22. pontja; a C-225/91. sz., Matra kontra Bizottság ügyben 1993. június 15-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-3203. o.] 16. pontja, valamint a C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 59. pontja).

73 E kötelezettséggel kapcsolatban a Bíróság úgy ítélte meg, hogy egy felhívásnak a Hivatalos Lapban történő közzététele megfelelő módon biztosítja azt, hogy valamennyi érintett tudomást szerezhessen az eljárás megindításáról (a Bíróság 323/82. sz., Intermills kontra Bizottság ügyben 1984. november 14-én hozott ítéletének [EBHT 1984., 3809. o.] 17. pontja), továbbá, hogy e közlemény kizárólag arra szolgál, hogy a Bizottság az érintettektől minden olyan információt beszerezhessen, amely a jövőben segíti az eljárás lefolytatásában (a Bíróság 70/72. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 1973. július 12-én hozott ítéletének [EBHT 1973., 813. o.] 19. pontja, valamint a Törvényszék T-266/94. sz., Skibsværftsforeningen és társai kontra Bizottság ügyben 1996. október 22-én hozott ítéletének [EBHT 1996., II-1399. o.] 256. pontja).

74 Ez az ítélkezési gyakorlat az érdekeltekre alapvetően a Bizottság információforrásának szerepét osztja az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerint indított közigazgatási eljárásban. Ebből következően az érdekeltek, akik a védelemnek az eljárás alá vont személyeket megillető jogait nem érvényesíthetik, csupán azon joggal élhetnek, hogy a közigazgatási eljárásban az eset körülményeire tekintettel megfelelő mértékben részt vehetnek (a Törvényszék T-371/94. és T-394/94. sz., British Airways és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1998. június 25-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-2405. o.] 59. és 60. pontja, valamint a T-228/99. és T-233/99. sz., Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság egyesített ügyekben 2003. március 6-án hozott ítélet [EBHT 2003., II-435. o.] 125. pontja).

75 Az érdekeltek tehát nem hivatkozhatnak a gondos ügyintézés elvének megsértésére azért, mert a Bizottság nem kérte őket személyesen, hogy a támogatás vizsgálatára vonatkozó eljárás kapcsán tegyék meg észrevételeiket (a Törvényszék T-354/99. sz., Kuwait Petroleum [Nederland] kontra Bizottság ügyben 2006. május 31-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-1475. o.] 82. pontja). A Bizottság arra sem köteles, hogy továbbítsa az érdekelteknek azokat az észrevételeket és információkat, amelyeket az érintett tagállam kormányától kapott.

76 Jelen esetben a felperesek azt állítják, hogy a Bizottság megsértette a védelemhez való jogukat, a kontradiktórius eljárás elvét és a gondos ügyintézéshez való jogot, először is annak elmulasztásával, hogy közvetlenül a felperesektől felvilágosítást kérjen, vagy felkérje a Francia Köztársaságot, hogy a felperesek törvényes képviselőjét hívja fel észrevételeinek megtételére, másodszor azáltal, hogy a felpereseknek nem biztosított hozzáférést az ügyirathoz, harmadszor pedig azáltal, hogy a felperesek nem voltak címzettjei az eljárási iratoknak, a Francia Köztársaság észrevételeinek vagy a Bizottság által a vitatott támogatással kapcsolatban megfogalmazott felvilágosításkéréseknek.

77 A CAD azt is előadja, hogy a védelemhez való saját jogain kívül az NPDC régió és az AFR, vagyis a támogatás kedvezményezettje védelemhez való jogai is sérültek azáltal, hogy az észrevételeiket nem szerezték be. Ezzel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a CAD-nek csak az őt megillető eljárási jogok érvényesítése érdekében áll fenn az eljáráshoz fűződő érdeke (lásd analógia útján a Törvényszék T-41/00. sz., British

American Tobacco International (Holdings) kontra Bizottság ügyben 2001. április 30-án hozott végzésének [EBHT 2001., II-1301. o.] 18. és 19. pontját, valamint a Törvényszék T-411/06. sz., Sogelma kontra AER ügyben 2008. október 8-án hozott ítéletének [EBHT 2008., II-2771. o.] 101. pontját). Mivel a CAD-nek az NPDC régió és a támogatás kedvezményezettje védelemhez való jogainak érvényesítése kapcsán nem áll fenn az eljáráshoz fűződő érdeke, az említett jogok megsértésére alapított kifogás elfogadhatatlan, amennyiben azt a CAD hozta fel.

78 A fenti 70–75. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a felperesekhez hasonló érdekeltek nem hivatkozhatnak konkrétan a védelemhez való jogra, hanem csupán a meghallgatáshoz való jog, valamint az a jog illeti meg őket, hogy az adott ügy körülményeit figyelembe véve megfelelő mértékben részt vehessenek az eljárásban. A védelemhez való jognak, a kontradiktórius eljárás elvének és a gondos ügyintézéshez való jognak a felperesek által hivatkozott megsértését tehát kizárólag arra tekintettel kell megvizsgálni, hogy sérült-e a felperesek meghallgatáshoz és az eljárásban való részvételhez való joga.

79 Ezzel összefüggésben meg kell állapítani, hogy a Bizottság azáltal, hogy a Hivatalos Lap 2007. október 27-i számában felhívást tett közzé arra vonatkozóan, hogy az érintettek az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján tegyék meg a Francia Köztársaság által az AFR részére nyújtott, be nem jelentett állami támogatással kapcsolatos eljárásra vonatkozó észrevételeiket, amely felhívás az eljárást megindító határozat és annak összefoglalója közzétételéből állt, az eljárás megindítását valamennyi érintett fél tudomására hozta.

80 A CAD azon kifogásával kapcsolatban, mely szerint a kifogások leírása nem volt kellően egyértelműen megfogalmazva ahhoz, hogy az érintettek számára lehetővé tegye a velük szemben kifogásolt magatartások tényleges megismerését, emlékeztetni kell arra, hogy az [EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 6. cikkének megfelelően, amikor a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárás indításáról határoz, az eljárást megindító határozat szorítkozhat a vonatkozó ténybeli és jogi kérdések összefoglalására, a szóban forgó

állami intézkedés támogatási jellegére vonatkozó előzetes értékelésre és a közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban felmerült kétségek ismertetésére (a Törvényszék T-269/99., T-271/99. és T-272/99. sz., Diputación Foral de Guipúzcoa és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 23-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-4217. o.] 104. pontja, valamint a T-309/04., T-317/04., T-329/04. és T-336/04. sz., TV 2/Danmark és társai kontra Bizottság ügyben 2008. október 22-én hozott ítéletének [EBHT 2008., II-2935. o.] 138. pontja).

81 Az eljárást megindító határozatnak így lehetővé kell tennie az érintett felek számára, hogy hatékonyan részt vegyenek a hivatalos vizsgálati eljárásban, amelynek során lehetőséget kapnak érveik kifejtésére. E célból elegendő, hogy az érintett felek megismerjék, hogy a Bizottság milyen érvelés alapján jutott előzetesen arra a megállapításra, hogy a szóban forgó intézkedés a közös piaccal összeegyeztethetetlen új támogatást jelenthet (a Törvényszék T-195/01. és T-207/01. sz., Government of Gibraltar kontra Bizottság ügyben 2002. április 30-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-2309. o.] 138. pontja és a fenti 80. pontban hivatkozott Diputación Foral de Guipúzcoa és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 105. pontja).

82 Jelen esetben a Bizottság az eljárást megindító határozatban világosan kifejtette azokat az indokokat, amelyek alapján előzetesen arra a megállapításra jutott, hogy a szóban forgó visszafizetendő előlegek állami támogatásoknak minősültek (az eljárás megindításáról szóló határozat (8)–(15) preambulumbekezdése), valamint azokat az indokokat, amelyek alapján úgy ítélte meg, hogy e támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően kétségek merültek fel (az említett határozat (16)–(20) preambulumbekezdése).

83 Másfelől az NPDC régió és a CAD által arra alapított kifogással kapcsolatban, hogy a Bizottság az eredeti határozat visszavonását követően elmulasztotta újra megindítani a hivatalos vizsgálati eljárást, emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a jogellenes aktus felváltására irányuló eljárás a jogellenesség bekövetkeztének konkrét időpontjában tovább folytatható, anélkül hogy a Bizottság e konkrét időponton túlra visszamenően köteles lenne újból elkezdeni az eljárást (lásd ebben az

értelemben a Bíróság C-458/98. P. sz., Industrie des poudres sphériques kontra Tanács ügyben 2000. október 3-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-8147. o.] 82. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, továbbá a Törvényszék T-301/01. sz., Alitalia kontra Bizottság ügyben 2008. július 9-én hozott ítéletének [EBHT 2008., II-1753. o.] 99. és 142. pontját). Márpedig jelen esetben az indokolásnak az eredeti határozat visszavonását eredményező elégtelensége nem hat vissza az eljárás megindítására, amely semmilyen szempontból nem volt jogellenes. Mivel tehát a Bizottságnak rendelkezésére álltak a kockázati prémium számítását illetően a fenti 12. pontban hivatkozott Biria-ítélet által megkövetelt újabb elemzéshez szükséges adatok, nem volt köteles újból elkezdeni az ügy vizsgálatát.

84 Mivel a felperesek meghallgatáshoz és az eljárásban való részvételhez való jogát az eredeti határozat elfogadása során tiszteletben tartották, e határozatnak az indokolás elégtelensége következtében történő visszavonása és a helyébe lépő új határozat elfogadása nem tette szükségessé a hivatalos vizsgálati eljárás újbóli megindítását. Másfelől, még ha fel is tételezzük, hogy az NPDC régió által előterjesztett, a Francia Köztársaság védelemhez való jogának megsértésére alapított kifogás elfogadható, meg kell állapítani, hogy az NPDC régió nem terjesztett elő semmilyen bizonyítékot, amely alátámaszthatná, hogy a hivatalos vizsgálati eljárás újbóli megindításának ezen elmulasztása ilyen jogsértésnek minősülne.

85 E megállapítást nem vonhatja kétségbe az, hogy a Bizottság az AFR által elfogadott helyreállítási intézkedésekkel kapcsolatos további adatokkal egészíti ki a megtámadott határozatot. Mint azt a Bizottság hangsúlyozza, e kiegészítés arra irányul, hogy részletesebb választ adjon a felperesek által a kereseteikben kifejtett érvekre. Nem állítható tehát, hogy a további adatokkal történő kiegészítés sértené a felperesek meghallgatáshoz való jogát, mivel épp ellenkezőleg, e kiegészítés e jog tiszteletben tartását támaszthatja alá. Mindazonáltal a felperesek nem hivatkoznak egyetlen olyan bizonyítékra sem, amelynek a Bizottság általi figyelembevétele megváltoztathatná azt a következtetést, amelyet a Bizottság a megtámadott határozatban levont. Márpedig annak, hogy a védelemhez való jog ilyen megsértése megsemmisítést eredményezzen, szükséges feltétele, hogy e szabálytalanság hiányában az eljárás más eredményre vezethetett volna (a Bíróság 259/85. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1987. november 11-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 4393. o.] 12. és 13. pontja, valamint a C-301/87. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-307. o.] 30. és 31. pontja).

86 Az eddigiekből következik, hogy a Bizottság nem sértette meg sem a felperesek meghallgatáshoz és az eljárásban való részvételhez való jogát, sem a gondos ügyintézéshez való jogot, sem pedig a kontradiktórius eljárás elvét.

87 El kell utasítani az NPDC régió által előterjesztett, az egyenlőség elvének megsértésére alapított kifogást is. Az állami támogatások ellenőrzése kapcsán ugyanis az államnál alacsonyabb szintű, a felperesekhez hasonló azon területi szerveződések, amelyek támogatást nyújtottak, ugyanolyan eljárási jogokkal rendelkeznek, mint az esetleges panaszosok. E szerveződéseket kizárólag olyan érdekelteknek kell tekinteni ebben az eljárásban, amelyekkel a Bizottság nem köteles kontradiktórius vitát folytatni (a fenti 72. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 59. pontja, valamint a Törvényszék T-95/03. sz., Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid és Federación Catalana de Estaciones de Servicio kontra Bizottság ügyben 2006. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-4739. o.] 140. pontja).

88 Ezenkívül az NPDC régió által előterjesztett, a tagállamok alkotmányos jellegzetességeinek tiszteletben tartására alapított kifogással kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy nem zárható ki, hogy valamely, az államnál alacsonyabb szintű szervezet jogilag és ténybelileg olyan jogállással rendelkezzék, amely valamely tagállam központi kormányával szemben kellő autonómiát biztosít neki ahhoz, hogy az általa elfogadott intézkedések révén e szervezet, nem pedig a központi kormányzat játsszon meghatározó szerepet azon politikai és gazdasági környezet kialakításában, amelyben a vállalkozások működnek (a Bíróság C-88/03. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 6-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-7115. o.] 58. pontja, valamint a C-428/06-C-434/06. sz., Unión General de Trabajadores de la Rioja és társai egyesített ügyekben 2008. szeptember 11-én hozott ítéletének [EBHT 2008., I-6747. o.] 48. pontja). Ugyanakkor az állami támogatások ellenőrzésére irányuló eljárásban az érintett tagállamon kívüli érdekeltek szerepe arra korlátozódik, amit a fenti 74. pont felidéz. Következésképpen ezek az érdekeltek maguk nem tarthatnak igényt arra, hogy a Bizottsággal olyan kontradiktórius vitát folytassanak le, mint amely az említett tagállam számára nyitva áll (a Bíróság C-74/00. P. és C-75/00. P. sz., Falck és Acciaierie di Bolzano kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. szeptember 24-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-7869. o.] 82. pontja). E kifogást tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

89 Végül az NPDC régió által előterjesztett, a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított érv (lásd a fenti 64. pontot) sem meggyőző.

90 Az ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottságnak az állami támogatást vizsgáló eljárása során ugyanis figyelembe kell vennie azt a jogos bizalmat, amelyet a vizsgálati eljárást megindító határozatban található megállapítások kelthetnek (a Törvényszék T-6/99. sz., ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi kontra Bizottság ügyben 2001. június 5-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-1523. o.] 126. pontja). Következésképpen a Bizottság a végleges határozatát nem alapítja olyan bizonyítékok hiányára, amelyek előterjesztését az érdekelt felek az eljárást megindító határozatban tett megállapítások alapján nem tarthatták feladatuknak (a Törvényszék T-25/04. sz., González y Díez kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3121. o.] 125. pontja).

91 Jelen esetben az eljárást megindító határozat (18) preambulumbekezdésének szövege a következő:

„A Bizottságnak e szakaszban kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy teljesülnének a szerkezetátalakítási támogatások [közös piaccal] való összeegyeztethetősége kapcsán az iránymutatásban meghatározott feltételek. Így a Bizottság a következőket emeli ki:

– a francia hatóságok nem nyújtottak be a Bizottsághoz az iránymutatás 34–37. pontjának megfelelő szerkezetátalakítási tervet,

– a Bizottságot nem tájékoztatták olyan kiegyenlítő intézkedésekről, amelyek célja a támogatással előidézett, túlzott mértékű versenytorzítás megelőzése lenne (az iránymutatás 38–42. pontja)."

92 Az eljárást megindító határozat tehát tartalmaz olyan utalásokat, amelyek azt bizonyítják, hogy a Bizottságnak kétségei voltak a szóban forgó intézkedések közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően, figyelembe véve a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokkal kapcsolatos közösségi iránymutatásról szóló bizottsági közlemény (HL 2004. C 244., 2. o.; a továbbiakban: iránymutatás) 34–37. pontjának megfelelő szerkezetátalakítási terv hiányát.

93 Az érintett felek és a Francia Köztársaság tehát tudták, hogy az odaítélt támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségének alátámasztása érdekében nekik kellett bizonyítani az ilyen szerkezetátalakítási terv létezését, amely a támogatás nyújtásának feltételét képezte. Ezzel kapcsolatban tehát nem lehetett szó a bizalomvédelem elvének megsértéséről.

94 Az eddigiek összességéből következik, hogy a jelen jogalapokat telkes egészükben el kell utasítani.

4. *A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset azzal kapcsolatos nyilvánvaló mérlegelési hibára alapított harmadik jogalapjáról, hogy a Bizottság elmulasztotta figyelembe venni a támogatás nyújtójának jogi sajátosságait*

a) A felek érvei

95 Az NPDC régió azt állítja, hogy a CAD mint közintézmén.y által az AFR részére történő támogatásnyújtással kapcsolatos indokolás hiánya a megtámadott határozat indokolásának megalapozottságával kapcsolatos hibát képez. A Bizottság nem vette figyelembe a támogatás nyújtójának jogi sajátosságait, amikor tévesen úgy ítélte meg, hogy a támogatást a CAD-hez tartozó önkormányzatok nyújtották. A Bizottság

elmulasztott állást foglalni az odaítélt támogatás feléről, amelynek sajátos finanszírozási módját nem vizsgálta, miközben a támogatás hatásai elválaszthatatlanok annak finanszírozási módjától.

96 A Bizottság az NPDC régió érveinek elutasítását kéri.

b) A Törvényszék álláspontja

97 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy mivel a Bizottság az eredeti határozatot visszavonta, a felperes nem hivatkozhat eredményesen arra, hogy a Bizottság e határozatban az egyik támogatásnyújtó azonosításával kapcsolatos nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el. Másfelől, még ha fel is tételezzük, hogy ez az érv a megtámadott határozat ellen is irányul, a Bizottság e határozatban nem követett el semmilyen nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor többek között e határozat (16), (17) és (27) preambulumbekezdésében úgy ítélte meg, hogy a CAD volt a perbeli két visszafizetendő előleg egyikét odaítélő szervezet.

98 Az előzőtől elkülönülő azon érv, mely szerint a Bizottság nem vette figyelembe a CAD által nyújtott támogatás sajátos finanszírozási módját, összefonódik a T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset negyedik jogalapjának első részével, így a vizsgálatára ennek keretében kerül sor.

99 Ebből következik, hogy a CAD jogi sajátosságai figyelembevételének elmulasztására alapított kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani.

5. A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset negyedik jogalapjának a források eredetével kapcsolatos mérlegelési hibára alapított első részéről, valamint a T-279/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek az állami források fogalmával kapcsolatos mérlegelési hibára alapított negyedik jogalapjáról

a) A felek érvei

100 Az NPDC régió előadja, hogy a Bizottság a szóban forgó források eredetével kapcsolatban mérlegelési hibát követett el, amennyiben e források nem a CAD-hez tartozó önkormányzatoktól származnak, mint azt a Bizottság az eredeti határozatban állította, hanem magától a CAD-től, amely az önkormányzatok együttműködését szolgáló közintézménynek minősül. Ezért a Bizottság tévesen állapította meg, hogy a CAD által nyújtott előleg állami forrásból származik, miközben az agglomerációs társulások saját forrásokkal rendelkeznek. E források részben az adó- vagy járulékjellegű kötelező hozzájárulásokon alapulnak, továbbá az e közintézmények által nyújtott gazdasági jellegű szolgáltatásokból is származnak.

101 Az NPDC régió a francia területi önkormányzatokról szóló általános törvénykönyvnek a régiókat megillető bevételek részletes szabályait tartalmazó L. 4331-1. és L. 4331-3. cikke alapján hangsúlyozza, hogy az a támogatás, amelyet ő maga nyújtott, szintén olyan forrásokból származik, amelyek nem minősülnek kizárólag adó- vagy járulékjellegű forrásoknak.

102 Az NPDC régió azt is kifogásolja, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban azt vezette le, hogy az AFR-nek nyújtott előlegek az államnak voltak betudhatók önmagában amiatt, hogy azokat területi önkormányzatok nyújtották. Márpedig az ítélkezési gyakorlat szerint a Bizottság a betudhatóság kritériumának vizsgálatát esetről esetre köteles elvégezni, amit elmulasztott, hiszen azt állapította meg, hogy a szóban forgó előlegeket a CAD-hez tartozó önkormányzatok nyújtották.

103 A CAD azt állítja, hogy az agglomerációs társulások igen változatos forrásokkal rendelkeznek, amelyek között a különböző adóktól és díjaktól elkülönülő bevételek is szerepelnek, mint például a vagyontárgyaikból, ingóságaikból és ingatlanjaikból származó bevételek, továbbá az általuk nyújtott szolgáltatásokért a közigazgatási szervektől, az egyesületektől vagy magánszemélyektől kapott összegek, valamint a nekik juttatott adományokból és hagyatékokból származó haszon. Mivel e bevételek nem az állami jogalkotó által kötelezően előírt hozzájárulásokból erednek, nem minősülnek állami forrásoknak. A Bizottságnak elemeznie kellett volna a visszafizetendő előleg finanszírozásához igénybe vett források eredetét annak eldöntése érdekében, hogy ezt az előleget állami forrásokból vonták el, vagy pedig a CAD egyéb forrásaiból.

104 A CAD azt is előadja, hogy az odaítélt visszafizetendő előleg nem többletterhet, hanem jövőbeli bevételt jelent számára, milyen olyan pénzkölcsönről van szó, amelynek a visszafizetése 4,08%-os, vagyis a nyújtásának időpontjában a közösségi referenciakamatlábnak megfelelő mértékű kamatfizetési kötelezettséggel jár.

105 A Bizottság a jelen jogalapok elutasítását kéri.

b) A Törvényszék álláspontja

106 Bevezetésképpen emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján valamely intézkedésnek a Szerződés értelmében vett támogatásként minősítése feltételezi, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében említett négy együttes feltétel mindegyike teljesül. Először is állami beavatkozásról vagy legalábbis állami forrásból történő beavatkozásról kell, hogy szó legyen, másodszor ennek a beavatkozásnak érintenie kell a tagállamok közötti kereskedelmet, harmadszor a kedvezményezettjét előnyben kell részesítenie, és negyedszer torzítania kell a versenyt, vagy a verseny torzításával kell fenyegetnie (lásd a Bíróság C-169/08. sz., Presidente del Consiglio dei Ministri ügyben 2009. november 17-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-10821. o.] 52. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

107 A felperesek a jelen jogalapjaikban vitatják, hogy e kritériumok közül teljesülne az első, amely szerint ahhoz, hogy az előnyök az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatásoknak minősülhessenek, egyrészt azokat közvetlenül vagy közvetve állami forrásokból kell nyújtani, másrészt pedig azoknak az államnak betudhatónak kell lenniük (a Bíróság C-345/02. sz., Pearle és társai ügyben 2004. július 15-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-7139. o.] 35. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat, valamint a Törvényszék T-442/03. sz., SIC kontra Bizottság ügyben 2008. június 26-án hozott ítéletének [EBHT 2008., II-1161. o.] 93. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

108 Hangsúlyozni kell, hogy az állami vagy az állami forrásból finanszírozott beavatkozásnak nem kell szükségszerűen az érintett állam központi hatalmi szerve által elfogadott intézkedésnek lennie. E beavatkozás éppen úgy származhat valamely, az államnál alacsonyabb szintű hatóságtól is. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely, a területi önkormányzatok, vagyis nem a központi hatalmi szervek által tett intézkedés is állami támogatásnak minősülhet, amennyiben teljesülnek az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében meghatározott feltételek (a Bíróság 248/84. sz., Németország kontra Bizottság ügyben 1987. október 14-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 4013. o.] 17. pontja, valamint a fenti 88. pontban hivatkozott Portugália kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 55. pontja). Más szavakkal, a tagállamoknak az államnál alacsonyabb szintű (decentralizált, szövetségi, regionális vagy egyéb) szervei által tett intézkedések e szervek jogállásától vagy megnevezésétől függetlenül, a szövetségi vagy a központi hatalmi szervek által tett intézkedésekkel azonos jogcímen az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartoznak, amennyiben teljesülnek az e rendelkezésben meghatározott feltételek (a Törvényszék T-103/00. és T-92/00. sz., Diputación Foral de Álava és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. március 6-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1385. o.] 57. pontja).

109 Az állami források fogalmával kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése minden olyan pénzügyi eszközt magában foglal, amelyet az állami hatóságok ténylegesen felhasználhatnak vállalkozások támogatására, anélkül hogy jelentősége lenne annak, hogy ezen eszközök állandó jelleggel az említett állami hatóságok vagyonába tartoznak-e, vagy sem. Következésképpen, még ha a szóban forgó intézkedésnek megfelelő összegek nincsenek is állandó jelleggel az állami hatóságok birtokában, az a tény, hogy folyamatosan állami ellenőrzés alatt maradnak, és így az illetékes nemzeti hatóságok rendelkezésére állnak, elegendő ahhoz, hogy azok állami forrásoknak minősüljenek (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-83/98. P. sz., Franciaország kontra Ladbroke Racing és Bizottság ügyben 2000. május 16-án hozott ítélet [EBHT 2000., I-3271. o.]

50. pontját, valamint a C-482/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2002. május 16-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-4397. o.] 37. pontját).

110 A fenti 108. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az a tény, hogy az előlegeket az NPDC régió és a CAD, vagyis területi önkormányzatok, nem pedig központi hatalmi szervek nyújtották, önmagában nem vonhatja ki ezen intézkedéseket az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alól. Az érintett intézkedések államnak betudhatóságával kapcsolatos feltétel ezért teljesül.

111 Másfelől a fenti 109. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a perbeli intézkedések esetleges olyan finanszírozása, amely az NPDC régió és a CAD adó- vagy járulékjellegűnek nem minősülő saját forrásaiból történik, szintén nem mentesíthetné ezen intézkedéseket az állami támogatásnak minősítés alól. Az állami források tárgyában ugyanis az állami ellenőrzés a meghatározó szempont, az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése pedig minden olyan pénzügyi eszközre kiterjed, amelyet az állami hatóságok ténylegesen felhasználhatnak a vállalkozások támogatására, akár kötelező hozzájárulásokból származnak ezek az eszközök, akár nem.

112 Továbbá el kell utasítani a CAD azon érvét, mely szerint az odaítélt előleg nem terhet, hanem jövőbeli bevételt képez, mivel olyan pénzkölcsönről van szó, amelynek visszafizetése kamatfizetési kötelezettséggel jár. Azok a kamatok ugyanis, amelyeket a vállalkozásnak a kölcsönért adott esetben fizetnie kell, nem szüntethetik meg teljes mértékben azt az előnyt, amelyben az említett vállalkozás részesül (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-256/97. sz., DM Transport ügyben 1999. június 29-én hozott ítéletének [EBHT 1999., I-3913. o.] 21. pontját). A CAD költségvetését ez igenis megterheli, mivel a CAD előnyösebb hozamszintet ért volna el, ha ezt az összeget rendes piaci feltételek mellett adta volna kölcsön, illetve más módon helyezte volna el vagy fektette volna be. Ilyen esetben a támogatást a ténylegesen fizetett kamatok, valamint azon kamatok közötti különbözet képezi, amelyeket akkor fizettek volna, ha a rendes piaci feltételeknek megfelelő kamatlábat alkalmazták volna (a Törvényszék T-16/96. sz., Cityflyer Express kontra Bizottság ügyben 1998. április 30-án hozott ítéletének [EBHT 1998., II-757. o.] 53. pontja). Konkrétan a Bizottság által azzal kapcsolatban végzett mérlegelésnek a jogszerűségét, hogy az alkalmazott kamatlábat és az AFR pénzügyi helyzetét figyelembe véve a támogatás kedvezményezettje

vonatkozásában fennállt-e ilyen előny, a T-267/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a visszafizetendő előlegekből eredően az AFR által élvezett előnyökkel kapcsolatos mérlegelési hibára alapított ötödik jogalapja keretében fogjuk megvizsgálni.

113 Végül meg kell állapítani, hogy – mivel a Bizottság az eredeti határozatot visszavonta – a CAD nem állíthatja megalapozottan, hogy a Bizottság e határozatban az egyik támogatásnyújtó azonosításával kapcsolatos mérlegelési hibát követett el. Másfelől, még ha fel is tételezzük, hogy ez az érv a megtámadott határozat ellen is irányul, a Bizottság e határozatban nem követett el a perbeli intézkedés finanszírozásának elemzésével kapcsolatos mérlegelési hibát, amikor többek között e határozat (16), (17) és (27) preambulumbekezdésében úgy ítélte meg, hogy a CAD volt a perbeli két visszafizetendő előleg egyikét odaítélő szervezet.

114 Az eddigiek összességéből következik, hogy a T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset negyedik jogalapjának a források eredetével kapcsolatos mérlegelési hibára alapított első részét, valamint a T-279/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek az állami források fogalmával kapcsolatos mérlegelési hibára alapított negyedik jogalapját el kell utasítani.

6. *A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset negyedik jogalapjának arra alapított második részéről, hogy a Bizottság az AFR-t tévesen minősítette nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak, valamint a T-279/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalmával kapcsolatos mérlegelési hibára alapított harmadik jogalapjáról*

a) A felek érvei

115 Az NPDC régió azt állítja, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett el, amikor az AFR-t az iránymutatás 10. pontjának a) alpontja, másodlagosan pedig az iránymutatás 11. pontja értelmében vett nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősítette.

116 Ami az AFR-nek az iránymutatás 10. pontjának a) alpontja értelmében vett nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősítését illeti, a Bizottság az AFR-nek a megtámadott határozat (15) preambulumbekezdésében átvett táblázatban szereplő és a 2001. december 31-étől 2004. december 31-éig terjedő időszakra vonatkozó pénzügyi eredményeire korlátozta az elemzését, miközben a támogatást 2005. július 4-én ítélték oda. A Bizottság nem vette figyelembe az AFR által kidolgozott élénkítési terv első pozitív eredményeit, amelyek pedig már 2005 első félévétől kezdve, az előleg nyújtása során érzékelhetőek voltak. Így az üzleti forgalom 2005. december 31-én 45 millió euró volt, vagyis az előző időszak 22,7 millió euró összegű üzleti forgalmának közel kétszerese. A veszteségek a 2003. december 31-i 14,3 millió euróról 2005. december 31-ére 8,1 millió euróra csökkentek. 2004. március 4-e és 2005. június 30-a között összesen 61 608 790 euró értékben tizenkét szerelési szerződést kötöttek. E szerződések összesített értéke 2005 első féléve során elérte a 31 805 650 eurót. A Bizottság semmilyen módon nem vette figyelembe az élénkítés ezen ütemét és azt, hogy az üzleti forgalom 2004-ben bekövetkezett visszaesése a nagy hozzáadott értékkel rendelkező, műszakilag legösszetettebb vasúti kocsik piaci újrapozicionálására irányuló stratégia következménye.

117 E szerkezetátalakítási tervet a francia hatóságok a 2006. október 24-i levélben részletesen bemutatták a Bizottságnak. Ha a Bizottság e szerkezetátalakítási terv tartalmát illetően nem ítélte magát kellően tájékozottnak, a 659/1999 rendelet alapján őt megillető felvilágosításkérési jogkör alapján ezzel kapcsolatban további információkat kellett volna kérnie. A Bizottság általános jelleggel olyan vizsgálatot folytatott, amely kedvezőtlen eredményre irányult, ennek során pedig mellőzni törekedett minden olyan bizonyítékot, amely alátámaszthatta volna, hogy az AFR a visszafizetendő előlegek odaítélésekor már nem volt nehéz helyzetben lévő vállalkozás.

118 Az NPDC régió hangsúlyozza, ő maga és a CAD ezen élénkítés üteme alapján ítélték oda a szóban forgó visszafizetendő előlegeket, mint azt az NPDC régió szervezeti egységein belül ez alkalomból tartott viták is bizonyítják. A megtámadott határozat azáltal, hogy a perbeli előlegeket a Szerződés rendelkezéseivel ellentétesnek nyilvánította, miközben az említett előlegek a jövő termékeit fejlesztő, innovatív vállalkozás versenyképességének elősegítésére irányultak, figyelmen kívül hagyta a Bizottság versenypolitikáért felelős tagja által akkor megfogalmazott távlatokat, amikor 2008.

július 7-én előterjesztette azt a szöveget, amely utóbb [az EUMSZ 107. cikk és az EUMSZ 108. cikk] alkalmazásában a támogatások bizonyos fajtáinak a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló, 2008. augusztus 6-i 800/2008/EK bizottsági rendeletté (HL L 214., 3. o.; a továbbiakban: általános csoportmentességi rendelet) vált, amelynek célja lehetővé tenni a tagállamok számára, hogy a Bizottság beavatkozása nélkül nyújthassanak a munkahelyteremtést, a versenyképességet és a környezetvédelmet szolgáló támogatásokat.

119 Az NPDC régió azt állítja, hogy a Bizottság nem folytatott le elemzést a visszafizetendő előlegek nyújtása idején az AFR fejlődésének hátterét képező gazdasági és versenyszempontú összefüggésekre, nevezetesen pedig a kombinált vasúti és közúti szállítás fejlődési kilátásaira vonatkozóan. Álláspontját egyrészt a „Gördülő utak 2006" egyesület által készített, 2005. szeptember 8-i tanulmányra alapítja, amelyből kiderül, hogy az AFR többek között a termékeinek alacsonyabb költségei folytán közreműködne egy vasúton történő gépjárműszállításra irányuló projektben, másrészt pedig az AFR által készített tanulmányra, amely bizonyítja az e vállalkozás által a termékei műszaki minőségének és előállítási költségeinek javítása érdekében tett erőfeszítéseket.

120 A Bizottság ezenkívül elmulasztotta figyelembe venni, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) 2004. november 5-én 1,5 millió euró összegű szubvenciót ítélt oda az AFR-nek, amelynek alapján az első kifizetés 2005 novemberében történt, amire nem kerülhetett volna sor, ha bizonyított lett volna, hogy az AFR az uniós versenyszabályok értelmében nehéz helyzetben lévő vállalkozás jellemzőivel rendelkezik.

121 Az NPDC régió szerint a Bizottság azáltal is mérlegelési hibát követett el, hogy az AFR-t másodlagosan az iránymutatás 11. pontja értelmében vett nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősítette, mivel nem vett figyelembe minden releváns bizonyítékot.

122 Az NPDC régió végül azt állítja, hogy az eredeti határozatnak a megtámadott határozattal történő felváltása megerősíti, hogy a Bizottság a közigazgatási eljárás során

hiányosan mérlegelte a visszafizetendő előlegek odaítélésének hátterét képező gazdasági összefüggéseket. A megtámadott határozat elfogadása nem orvosolhatja az eredeti határozat jogellenességét, mivel a Bizottság elmulasztotta lefolytatni a releváns tényállási elemek újabb, kellően alapos és részletes vizsgálatát, és csupán arra szorítkozott, hogy „betömje" a hézagos elemzés réseit.

123 A CAD azt állítja, hogy a Bizottság nem fordított gondot a CAD beavatkozásának hátterét képező általános gazdasági összefüggések elemzésére, amelyeket a kohóipari ágazat számos üzemének gyenge teljesítménye jellemez. A CAD hangsúlyozza, hogy az NPDC régiót a 2000-től 2006-ig terjedő időszakban a strukturális alapokra vonatkozó rendelkezések szerinti 2. célkitűzéssel érintett térségek közé sorolták, aminek következtében a gazdasági és társadalmi szerkezetváltást szolgáló állami támogatások útján történő segítségnyújtást szükségessé tevő strukturális nehézségekkel küzdő térségek egyikének kell tekinteni.

124 A CAD azt is előadja, hogy az AFR az előleg nyújtásának idején jelentős mértékű kereskedelmi tevékenységet igazolt. Az AFR erre az időszakra vonatkozóan 30 398 301 eurónak megfelelő összegű szerelési szerződéseket mutatott be a CAD-nek. Nem felelt tehát meg a nehéz helyzetben lévő vállalkozás kritériumainak.

125 Az AFR vállalkozásra vonatkozóan szerkezetátalakítási tervet állítottak össze, amelyet a francia hatóságok a 2006. április 27-én, valamint a 2006. október 24-én kelt két levélben benyújtottak a Bizottsághoz. E terv többek között e társaságnak a nagyobb hozzáadott értékkel rendelkező, műszakilag összetettebb vasúti kocsik piacán történő újrapozicionálásán alapult. E stratégiával magyarázható az utasokra eső üzleti forgalom 2004-ben megállapított visszaesése. Másfelől e terv 2005-ben a társaság költségvetési hiányának csökkenését, az üzleti forgalomnak a 2004-ben elért 22,6 millióról 2005-ben 45 millió euróra való növekedését, 2006-ban pedig 70 millió eurót meghaladó megrendeléscsomagot eredményezett. Ha a Bizottság az AFR tevékenységének ezen újrakezdését illetően nem ítélte magát kellően tájékozottnak, a 659/1999 rendelet alapján őt megillető felvilágosításkérési jogkörrel élve ezzel kapcsolatban további információkat kellett volna kérnie. A Bizottság általános jelleggel olyan vizsgálatot

folytatott, amely kedvezőtlen eredményre irányult, ennek során pedig mellőzni törekedett minden olyan bizonyítékot, amely alátámaszthatta volna, hogy az AFR a visszafizetendő előlegek odaítélésekor már nem volt nehéz helyzetben lévő vállalkozás.

126 A megtámadott határozatot a vasúti vállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokkal kapcsolatos közösségi iránymutatásról szóló bizottsági közleménnyel (HL 2008. C 184., 13. o.; a továbbiakban: a vasúti vállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatás) kell párhuzamba állítani, amely bizonyos, a vasúti ágazatban működő vállalkozásoknak szánt állami támogatások megkönnyítésére irányuló intézkedéseket javasol.

127 Ráadásul a francia ítélkezési gyakorlat szerint csak a kereskedelmi és cégnyilvántartásból származó kivonatban említett információk alapján dönthető el, hogy valamely vállalkozás gazdaságilag nehéz helyzetben van-e, vagy sem.

128 A Bizottság vitatja a felperesek érveinek megalapozottságát.

b) A Törvényszék álláspontja

129 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság az EUMSZ 107. cikk (3) bekezdése alapján széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik (a Bíróság 730/79. sz., Philip Morris Holland kontra Bizottság ügyben 1980. szeptember 17-én hozott ítéletének [EBHT 1980., 2671. o.] 17. pontja, valamint a C-372/97. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2004. április 29-én hozott ítéletének [EBHT 2004., I-3679. o.] 83. pontja).

130 E mérlegelési jogkör gyakorlása érdekében elfogadhat tájékoztató jellegű szabályokat, mint amilyen a jelen esetben alkalmazható iránymutatás, amennyiben ezek a szabályok nem térnek el a Szerződés rendelkezéseitől. Amennyiben a Bizottság ilyen jogi aktust fogad el, az kötelezi őt (lásd a Törvényszék T-171/02. sz., Regione autonoma della Sardegna kontra Bizottság ügyben 2005. június 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., II-2123. o.] 95. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

131 A bíróság hatáskörébe tartozik tehát annak vizsgálata, hogy a Bizottság tiszteletben tartotta-e az általa elfogadott szabályokat (a fenti 130. pontban hivatkozott Regione autonoma della Sardegna kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 77. pontja).

132 Ugyanakkor, mivel a Bizottságra ruházott széles mérlegelési jogkör – amelyet a Bizottság által elfogadott tájékoztató jellegű szabályok adott esetben pontosan kifejtenek – összetett, közösségi kontextusban elvégzendő gazdasági és társadalmi értékeléssel jár, a bíróság korlátozott felülvizsgálatot gyakorol felette. A felülvizsgálat az eljárási szabályok és az indokolási kötelezettség betartásának, a tények pontosságának, valamint annak felülvizsgálatára korlátozódik, hogy a Bizottság nem követett-e el nyilvánvaló mérlegelési hibát, illetve nem élt-e vissza hatáskörével (lásd a fenti 130. pontban hivatkozott Regione autonoma della Sardegna kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 78. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

133 Emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet az uniós jog nem határozza meg a nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalmát, a Bizottság az iránymutatás 9. pontjában úgy ítéli meg, hogy a vállalkozás akkor van nehéz helyzetben, „ha az képtelen – akár saját erejéből, akár pedig a tulajdonosai/részvényesei vagy a hitelezői által biztosított források révén – arra, hogy megállítsa a veszteségek halmozódását, amely a hatóságok külső beavatkozása nélkül szinte teljes bizonyossággal azt eredményezné, hogy rövid- vagy középtávon feladja üzleti tevékenységét".

134 Az iránymutatás 10. pontjának a) alpontja szerint valamely vállalkozás „a méretétől, illetve a körülményektől függetlenül" a korlátolt felelősségi alapon működő társaságok esetében akkor tekinthető nehéz helyzetben lévőnek, ha „törzstőkéjének több

mint a fele nincs meg, és annak több mint egynegyede az előző [tizenkét] hónap során veszett el". Az iránymutatás 10. pontjának c) alpontja szerint valamennyi vállalkozási forma esetében ugyanez a helyzet, ha a vállalkozás a hazai jog szerint megfelel a kollektív fizetésképtelenségi eljárás kritériumainak.

135 Az iránymutatás 11. pontja szerint:

„Egy vállalat a 10. pontban hivatkozott feltételek hiányában is [nehéz helyzetben] lévőnek tekinthető, különösen akkor, ha egy vállalkozás nehéz helyzetére utaló szokásos jelek mutatkoznak, mint [például] a növekvő veszteségek, a csökkenő forgalom, a felhalmozódó leltári készletek, a fölös kapacitás, a lanyhuló pénzforgalom, a növekvő adósságok, az emelkedő kamatköltségek és a zuhanó vagy nullára leírt nettó eszközérték. Súlyos helyzetben nem kizárt, hogy a vállalkozás már fizetésképtelenné vált, vagy a hazai jog alapján kollektív fizetésképtelenségi eljárást indítottak ellene. Az utóbbi esetben ez az iránymutatás az ilyen eljárással összefüggésben nyújtott valamennyi olyan támogatásra vonatkozik, amelynek eredményeként a vállalkozás folytatni tudja üzleti tevékenységét. Egy nehéz helyzetben lévő vállalkozás mindenesetre csak akkor jogosult támogatásra, ha igazolni lehet, hogy képtelen saját erejéből, illetve a tulajdonosai/részvényesei vagy a hitelezők által biztosított források bevonásával talpra állni."

136 Jelen esetben a Bizottság elsődlegesen az iránymutatás 10. pontjának a) alpontjából indult ki, amikor az AFR-t nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősítette. Ezzel összefüggésben megállapította, hogy az AFR 2001 óta negatív saját tőkével rendelkezik, és a támogatás nyújtásakor nem volt képes e tendenciát megállítani és ismét pozitív saját tőkére szert tenni. A Bizottság a megtámadott határozat (15) preambulumbekezdésében szereplő, a felperesek által nem vitatott azon pénzügyi adatokra támaszkodott, amelyekből kitűnik, hogy az AFR saját tőkéje 2001.

december 31-én 6,6 millió euróig, 2002. december 31-én 8,7 millió euróig, 2003. december 31-én 23 millió euróig, 2004. december 31-én pedig 21,09 millió euróig terjedő negatív egyenleget mutatott.

137 A Bizottság másodlagosan, a megtámadott határozat (38) és (39) preambulumbekezdésében úgy ítélte meg, hogy az AFR a támogatás nyújtásakor a nehéz helyzetben lévő vállalkozásra vonatkozó, az iránymutatás 11. pontjában szereplő meghatározásnak is megfelelt. A Bizottság az AFR folyamatosan csökkenő üzleti forgalmára és nem mérséklődő veszteségeire hivatkozott. A megtámadott határozat (15) preambulumbekezdésében szereplő, a felperesek által nem vitatott pénzügyi adatokból ugyanis kitűnik, hogy az AFR üzleti forgalma, amely 2001. december 31-én 70 millió euró, 2002. december 31-én 42 millió euró, 2003. december 31-én pedig 42,7 millió euró volt, 2004. december 31-ére mindössze 22,7 millió euróra esett vissza. Ezen adatokból az is kitűnik, hogy a társaság nettó eredménye 2001. december 31-én 10 500 000 euróig, 2002. december 31-én 2 083 746 euróig, 2003. december 31-én 14 270 634 euróig, 2004. december 31-én pedig 11 589 620 euróig terjedő negatív egyenleget mutatott.

138 A Bizottság a megtámadott határozat (39) preambulumbekezdésében azt is megállapította, hogy az AFR 2004 januárjától kezdve képtelen volt idejében törleszteni mintegy 4,3 millió euró összegű társadalombiztosítási és adótartozását, ezért kénytelen volt az illetékes hatóságoktól moratóriumot és adósságkiegyenlítési tervet kérni.

139 Másfelől a Bizottság a megtámadott határozat (40) preambulumbekezdésében figyelembe vette a francia hatóságok által hivatkozott körülményeket, vagyis egyrészt az AFR-nek nyújtott kölcsönöket (a számlafedezet-túllépés engedélyezett összegének az egyik magánbank általi növelését, valamint az ügyfeleitől kapott előlegeket), másrészt pedig azt, hogy az AFR az egyik pénzügyi intézménytől különböző biztosítékokban részesült. Ugyanakkor a Bizottság először is úgy ítélte meg, hogy az AFR – tekintettel a negatív egyenlegű saját tőkéjére – nem volt képes a saját forrásaiból leküzdeni a nehézségeit, másodszor, hogy az AFR részvényese a társaságnak nyújtott támogatása ellenére egymagában képtelen volt talpra állítani a leányvállalatát, harmadszor pedig,

hogy a fenti kölcsönök és biztosítékok legfeljebb csak arról tanúskodnak, hogy az AFR bizonyos mértékig képes volt még korlátozott összegű, rövid lejáratú hitelekhez jutni, viszont nem teszik lehetővé annak megállapítását, hogy az AFR le tudta volna küzdeni a nehézségeit piaci forrásokból származó finanszírozással.

140 Végül a megtámadott határozat (42)–(43) preambulumbekezdésében a Bizottság elvetette azt az érvet, mely szerint a visszafizetendő előlegek odaítélését megelőző hónapok során már jelentkezni kezdtek az AFR helyreállítása érdekében 2004-től kezdve tett intézkedések pozitív eredményei. A Bizottság ugyanis úgy ítélte meg, hogy az említett eredmények szerények és esetlegesek voltak, továbbá viszonylag rövid időszakra vonatkoztak, és nem tekinthetők az AFR pénzügyi helyzetének helyreállítására utaló komoly jeleknek a súlyos nehézségek fennállását bizonyító olyan körülményekhez képest, mint a negatív nettó eredmény, valamint a 2001 óta negatív egyenlegű saját tőke.

141 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a Bizottság helyesen ítélte úgy, hogy azt a vállalkozást, amely negatív egyenlegű saját tőkével és negatív nettó eredménnyel rendelkezik, az iránymutatás 11. pontjában meghatározott kritériumok alapján nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak kell tekinteni.

142 Azon adatokkal kapcsolatban, amelyeket a felperesek szerint a Bizottságnak figyelembe kellett volna vennie, meg kell állapítani, hogy a francia hatóságok a 2006. április 27-én és 2006. október 24-én kelt leveleikben tájékoztatták a Bizottságot az AFR szerkezetátalakítására irányuló intézkedések elfogadásáról. A 2006. október 24-én kelt levelükben hangsúlyozták, hogy az üzleti forgalom 2004-ben tapasztalt visszaesése a nem műszaki jellegű vasúti kocsik piacáról történő kivonulás szándékához köthető, továbbá, hogy a tendencia 2005 óta biztató volt, amennyiben az üzleti forgalom 2005-ben 45 millió euróra emelkedett, 2006 végére pedig az AFR 70 millió eurót meghaladó megrendeléscsomaggal rendelkezett.

143 Mindazonáltal az AFR üzleti forgalmának 2005. december 31-éig bekövetkezett növekedése, valamint a 2006. év végére összegyűlt megrendeléscsomagja olyan fejleményeknek minősülnek, amelyek a perbeli előlegek folyósítása, vagyis 2005. július 4-e után következtek be. Márpedig az ítélkezési gyakorlat egyértelműen kifejti, hogy azon kérdést, hogy valamely intézkedés az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében támogatásnak minősül-e, az ezen intézkedés meghozatalának időpontjában fennálló helyzet fényében kell eldönteni. Ha ugyanis a Bizottság figyelembe venne későbbi információkat, azon tagállamokat részesítené előnyben, akik nem teljesítik az általuk nyújtani szándékozott támogatások tervezetének bejelentésére vonatkozó kötelezettségüket (lásd a fenti 12. pontban hivatkozott Biria-ítélet 120. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

144 Továbbá a kedvezményezett vállalkozás helyzetének a perbeli intézkedések megtétele szerinti év során bekövetkezett javulása nem befolyásolhatja az e vállalkozás helyzetére vonatkozóan az intézkedések megtételének időpontjában kialakított mérlegelést, többek között azért, mert nem zárható ki, hogy ezen intézkedések fennállása befolyásolhatta a fenti fejleményeket (a fenti 12. pontban hivatkozott Biria-ügyben hozott ítélet 148. és 170. pontja).

145 A Bizottság tehát nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor nem vette figyelembe az AFR 2005. december 31-ére elért üzleti forgalmának összegét, valamint a 2006. év végére összegyűlt megrendelésállományát.

146 Az AFR helyeállítására irányuló, 2004-től kezdve végrehajtott intézkedéseknek a felperesek által hivatkozott első pozitív eredményeivel, vagyis az AFR üzleti forgalmának a 2005. év első félévében bekövetkezett növekedésével, a veszteségeinek csökkenésével, valamint a 2004. március 4-étől 2005. június 30-áig terjedő időszakban megkötött szerződések összességével kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban és a beadványaiban helyesen állapította meg, hogy e körülmények – figyelembe véve a szerény jellegüket és azt, hogy viszonylag rövid időszakban álltak fenn – egyike sem volt alkalmas azon vélelem megdöntésére, mely szerint az AFR, amely negatív egyenlegű saját tőkével rendelkezett, és amelynek 2001 óta jelentős veszteségei voltak, az iránymutatás 11. pontjában meghatározott kritériumok alapján a perbeli előlegek odaítélésekor nehéz helyzetben lévő vállalkozás volt. Ugyanez a helyzet a kombinált vasúti és közúti szállításnak az NPDC régió által hivatkozott fejlődési kilátásaival kapcsolatban, tekintettel e kilátások esetleges és bizonytalan jellegére. A veszteségek és a pénzügyi adósságok mértéke ugyanis két

olyan kritérium, amelyek önmagukban alkalmasak vállalkozás nehéz helyzetben lévő vállalkozás jellegének bizonyítására (lásd ebben az értelemben, a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatással [HL 1999. C 288., 2. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 322. o.] kapcsolatban a Törvényszék T-349/03. sz., Corsica Ferries France kontra Bizottság ügyben 2005. június 15-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2197. o.] 191. pontját, valamint a fenti 12. pontban hivatkozott Biria-ügyben hozott ítélet 135. pontját).

147 E feltételek mellett a Bizottság – amelynek a rendelkezésére álló információk alapján módjában állt dönteni az AFR nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősítése felől – nem volt köteles felhívni a Francia Köztársaságot arra, hogy további információkat bocsásson rendelkezésére (lásd ebben az értelemben a Bíróság fenti 45. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben 2001. március 22-én hozott ítéletének 28. pontját).

148 El kell utasítani az NPDC régió azon érvét is, mely szerint a Bizottság elmulasztotta figyelembe venni az AFR által 2005 novemberében az ERFA forrásaiból kapott szubvenciót. Az ERFA forrásaiból nyújtott szubvenció odaítélése ugyanis, amelyről a francia hatóságok a Bizottság és a tagállamok közötti, többek között a strukturális alapokra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló, 1999. június 21-i 1260/1999/EK tanácsi rendeletből (HL L 161., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 14. fejezet, 1. kötet, 31. o.) eredő hatáskörmegosztás alapján döntenek, nem korlátozhatja a Bizottságot a tekintetben, hogy e szubvenció kedvezményezettjét az állami támogatásokra vonatkozó uniós szabályok alapján nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősítse.

149 Ami a CAD által előadott, a vasúti vállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokról szóló iránymutatásra alapított érvet illeti, meg kell állapítani, hogy ez az iránymutatás a jelen ügyben nem alkalmazandó, mivel az AFR nem felel meg a közösségi vasutak fejlesztéséről szóló, 1991. július 29-i 91/440/EGK tanácsi irányelv (HL L 237., 25. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 1. kötet, 341. o.) 3. cikke szerinti vasúttársaság fogalmának.

150 A CAD által a nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalmával kapcsolatos francia ítélkezési gyakorlatra alapított érvvel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jogrend a fogalmait erre vonatkozó külön rendelkezés hiányában főszabály szerint nem valamely nemzeti jog vagy jogok alapján határozza meg (lásd a Bíróság C-103/01. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2003. május 22-én hozott ítéletének [EBHT 2003, I-5369. o.] 33. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Márpedig az iránymutatás nem tartalmaz semmilyen utalást a nemzeti jogrendszerekre, leszámítva a kollektív fizetésképtelenségi eljárás fogalmát, amelynek kérdése jelen esetben nem merül fel. Nem kell tehát figyelembe venni a francia ítélkezési gyakorlatot annak mérlegelése során, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban jogszerűen minősítette-e az AFR-t nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak.

151 Másfelől a CAD által hivatkozott azon körülmény, hogy az NPDC régiót a 2000-től 2006-ig terjedő időszakban a strukturális alapokra vonatkozó rendelkezések szerinti 2. célkitűzéssel érintett térségek közé sorolták, nem minősül olyan releváns tényezőnek, amelyet a Bizottság a jelen ügy körülményei között köteles lett volna figyelembe venni annak mérlegelése során, hogy az AFR nehéz helyzetben lévő vállalkozás volt-e. Az iránymutatás szerint az, hogy valamely nehéz helyzetben lévő vállalkozás támogatott térségben helyezkedik el, olyan körülménynek minősül, amelyet a Bizottság köteles figyelembe venni a szerkezetátalakítási támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségének mérlegelése során. Ez azonban semmiképp nem jelenti azt, hogy e körülményt az érintett vállalkozás nehéz helyzetben lévőnek minősítése során is figyelembe kellene venni.

152 Az NPDC régió által az általános csoportmentességi rendelet megsértésére alapított érvvel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy az NPDC régió nem jelöli meg e jogforrás azon rendelkezését, amelyet szerinte a Bizottság a megtámadott határozat elfogadásával megsértett. E kifogást tehát el kell utasítani.

153 Az eddigiek összességéből következik, hogy a Bizottság nem követett el nyilvánvaló mérlegelési hibát, amikor az AFR-t nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősítette.

154 El kell tehát utasítani a T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset negyedik jogalapjának arra alapított második részét, hogy a Bizottság az AFR-t tévesen minősítette nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak, valamint a T-279/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalmával kapcsolatos mérlegelési hibára alapított harmadik jogalapját.

7. *A T-267/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek az AFR számára a visszafizetendő előlegekből származó állítólagos előnnyel kapcsolatos mérlegelési hibára alapított ötödik jogalapjáról*

a) A felek érvei

155 Az NPDC régió azt állítja, hogy csak akkor van szó az EUMSZ 107. cikk értelmében vett támogatásról, ha az előlegek kedvezményezettje az előlegek visszafizetése esetén irányadó kamatlábat hasonló hitelpiaci feltételek mellett nem tudta volna kialkudni. Márpedig jelen esetben a Bizottság a „sajátos pénzügyi intézmények által kínált sajátos termékekre" tekintettel, a hitelpiac elemzése nélkül vetette el a francia hatóságok által előterjesztett azon bizonyítékokat, amelyek alátámaszthatták volna, hogy az AFR a perbeli előlegek odaítélésének időpontjában még élvezte a bankjainak és ügyfeleinek bizalmát. A Bizottság tehát nem bizonyította, hogy az AFR a piacon nem juthatott volna forrásokhoz ahhoz hasonló vagy azt megközelítő kamatláb mellett, amelyhez az NPDC vagy a CAD megadott neki. Nem bizonyított tehát, hogy a perbeli előlegek előnyt biztosítottak az AFR-nek.

156 Az NPDC régió hansgúlyozza, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a felperesek jelen esetben miért nem úgy jártak el, mint egy magánbefektető. A perbeli előlegeket az AFR élénkítési tervének támogatása érdekében ítélték oda, figyelembe véve az AFR fejlődési és helyreállítási kilátásait. Az AFR kölcsönökben és biztosítékokban részesült, amelyek az üzleti partnereinek bizalmát támasztják alá, a Bizottság pedig nem

bizonyította, hogy e kölcsönök és biztosítékok miért ne tették volna lehetővé az AFR számára, hogy a felmerülő nehézségek leküzdése érdekében a piachoz forduljon.

157 A Bizottság vitatja az NPDC régió érveinek megalapozottságát.

b) A Törvényszék álláspontja

158 Annak megállapítása érdekében, hogy valamely állami intézkedés támogatásnak minősül-e, azt kell meghatározni, hogy a kedvezményezett vállalkozás részesül-e olyan gazdasági előnyökből, amelyeket szokásos piaci körülmények között nem kapott volna meg (a Bíróság C-39/94. sz., SFEI és társai ügyben 1996. július 11-én hozott ítéletének [EBHT 1996., I-3547. o.] 60. pontja; a Törvényszék fenti 74. pontban hivatkozott Westdeutsche Landesbank Girozentrale és Land Nordrhein-Westfalen kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 243. pontja, valamint a T-163/05. sz., Bundesverband deutscher Banken kontra Bizottság ügyben 2010. március 3-án hozott ítéletének [EBHT 2010., II-387. o.] 35. pontja).

159 E célból helyénvaló alkalmazni a megtámadott határozatban kifejtett, a kedvezményezett vállalkozás azon lehetőségein alapuló kritériumot, hogy a szóban forgó összegeket hasonló feltételek mellett a tőkepiacon szerezze be. Különösen azt kell megvizsgálni, hogy egy magánbefektető ugyanilyen feltételek mellett elvégezte volna-e a szóban forgó műveletet (a fenti 112. pontban hivatkozott Cityflyer Express kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 51. pontja).

160 Jelen esetben meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (28) preambulumbekezdésében abból a megállapításból indult ki, hogy az AFR – figyelembe véve a pénzügyi helyzetét – a hitelpiacon nem tudott volna olyan előnyös feltételek mellett forrásokhoz jutni, mint amilyeneket a felperesek biztosítottak számára, mivel a perbeli előlegeket a visszafizetésüket szolgáló biztosítékok nélkül nyújtották, miközben az alkalmazott kamatlábak megegyeztek a „szokásos biztosítékokkal fedezett" kölcsönök esetén alkalmazott kamatlábakkal. Márpedig a pénzügyi

piacokon alkalmazott gyakorlatra vonatkozó, az egyik könyvvizsgálói iroda által a Bizottság felkérése alapján 2004-ben készített (lásd a fenti 49. és 53. pontot) és a referencia-kamatlábról szóló 2008. évi közlemény elfogadásához vezető elemzésből kiderül, hogy a jelen ügyben felmerülő kockázathoz hasonló kockázattal járó helyzetben, vagyis akkor, ha valamely nehéz helyzetben lévő vállalkozás alacsony szintű biztosítékokat ajánl, a referencia-kamatlábhoz 1000 bázispontos felárat kell hozzáadni.

161 Másfelől a Bizottság a megtámadott határozat (29)–(32) preambulumbekezdésében helyesen utasította el a francia hatóságok által annak bizonyítása érdekében előadott érveket, hogy az AFR az előlegek odaítélésének időpontjában még élvezte a bankjai és ügyfelei bizalmát. A számlafedezet-túllépés engedélyezett összegének az egyik magánbank általi növelése ugyanis a három évre szóló perbeli előlegekkel ellentétben nagyon rövid lejáratú kölcsönnek minősül, vagyis a hitelezők részéről nem képezi ugyanilyen kockázatelemzés tárgyát. Annak alapján tehát, hogy az adós képes rövid lejáratú kölcsönhöz jutni, nem lehet megítélni, hogy milyen eséllyel juthat hosszabb esedékességű kölcsönhöz, amelynek visszafizetése a fennmaradási képességétől függ. Másfelől az AFR ügyfelei által adott előlegekre az egyik pénzügyi intézmény viszontbiztosítékot nyújtott, ami azt jelenti, hogy ezek az ügyfelek nem viseltek az AFR pénzügyi helyzetével kapcsolatos kockázatot, következésképpen nem volt okuk arra, hogy az előlegek folyósítását a vállalkozás pénzügyi stabilitásának ahhoz hasonló elemzésétől tegyék függővé, amelyet egy potenciális hitelező a biztosíték nélküli kölcsön nyújtásának mérlegelésekor végzett volna.

162 Ezért a megtámadott határozatból kitűnik, hogy a Bizottság a kötelezettségének eleget téve elemzést folytatott le annak érdekében, hogy meggyőződjék róla, hogy a támogatás kedvezményezettje a hitelpiacon nem kaphatott volna hasonló feltételek mellett kölcsönt. Másfelől az NPDC régió nem terjesztett elő semmilyen bizonyítékot, amely alátámaszthatná, hogy a Bizottság ezen elemzés során nyilvánvaló mérlegelési hibát követett volna el.

163 Az eddigiekből következik, hogy a T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset ötödik jogalapját mint megalapozatlant el kell utasítani.

8. *A T-267/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a támogatás összegével kapcsolatos mérlegelési hibára alapított hatodik jogalapjáról*

a) A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset hatodik jogalapjának arra alapított első részéről, hogy a Bizottság elmulasztotta meghatározni a visszatéríttetendő támogatás összegét

A felek érvei

164 Az NPDC régió azt állítja, hogy a Bizottság, amikor valamely támogatás visszatérítetésének elrendeléséről dönt, köteles meghatározni a visszatéríttetendő támogatás összegét. Az ítélkezési gyakorlat lehetővé teszi, hogy a Bizottság a sajátos nehézségekre tekintettel hozzávetőlegesen mérje fel a támogatást, e körülmények azonban az uniós bíróság által gyakorolt teljes körű felülvizsgálat alá tartoznak. Jelen esetben a Bizottság a támogatás összegének meghatározásával kapcsolatos valamennyi kötelezettségét megszegte, figyelembe véve, hogy a megtámadott határozat ezen összeg semmilyen felmérését nem tartalmazza.

165 Ha a Bizottságnak a támogatás nyújtásának időpontjában irányadó kamatlábbal kapcsolatban pontosításra volt szüksége, ennek beszerzése érdekében a francia hatóságokhoz kellett volna fordulnia, vagy pedig ilyen tartalmú felhívást kellett volna intéznie a Francia Köztársasághoz. A Bizottság másfelől a támogatás pontos összegének megállapításával kapcsolatban nem hivatkozott semmilyen sajátos nehézségre. Ilyen nehézségek nem is állnak fenn, mivel egyrészt öt év időtartam nem minősül túl hosszú időnek ahhoz, hogy a támogatás odaítélésének idején, vagyis 2005 júliusában irányadó kamatlábat világosan meg lehessen határozni, másrészt pedig annak kiderítése, hogy valamely kamatláb alacsonyabb-e a piaci értéknél, nem képez leküzdhetetlen nehézséget a Bizottság számára.

166 A Bizottság a jogalap e részének elutasítását kéri.

A Törvényszék álláspontja

167 Emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint egyetlen uniós jogi rendelkezés sem követeli meg a Bizottságtól, hogy a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatás visszatéríttetésének elrendelésekor pontosan megjelölje a visszatéríttetendő összeget. Ezzel kapcsolatban elegendő, ha a Bizottság határozata olyan utalásokat tartalmaz, amelyek lehetővé teszik e határozat címzettje számára, hogy ezen összeget túlzott nehézségek nélkül maga határozza meg (a Bíróság C-480/98. sz., Spanyolország kontra Bizottság ügyben 2000. október 12-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-8717. o.] 25. pontja; a C-415/03. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2005. május 12-én hozott ítéletének [EBHT 2005., I-3875. o.] 39. pontja, valamint a C-419/06. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2008. február 14-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 44. pontja).

168 Jelen esetben a megtámadott határozat az (58) preambulumbekezdésében akként értékeli a visszafizetendő előlegekben megnyilvánuló állami támogatás összegét, hogy az a visszafizetendő előlegekért ténylegesen járó kamat és a támogatás odaítélésekor érvényes referencia-kamatláb alkalmazásával kiszámított, 800 bázisponttal emelt kamat közötti különbségnek felel meg.

169 Ezen adatok lehetővé teszik a Francia Köztársaság számára, hogy a közös piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánított támogatás összegét a Bizottság Versenyjogi Főigazgatóságának honlapján szereplő referencia-kamatlábak történeti alakulásából kiindulva, túlzott nehézségek nélkül maga határozza meg.

170 Ebből következik, hogy a jelen jogalap első részét mint megalapozatlant el kell utasítani.

b) A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset hatodik jogalapjának a kockázati prémium téves mérlegelésére alapított második részéről

A felek érvei

171 Az NPDC régió előadja, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el azon kamatláb számítási módszerével kapcsolatban, amelyben az AFR a hitelpiacon részesülhetett volna, és amelyet az eredeti határozat a támogatás odaítélésének időpontjában irányadó, 800 bázisponttal növelt referencia-kamatlábra értékelt.

172 Az NPDC régió elismeri, hogy a referencia-kamatlábról szóló 1997. évi közlemény akként rendelkezik, hogy a referencia-kamatláb olyan minimális érték, amely különleges kockázattal járó helyzetekben emelhető, viszont e régió úgy véli, hogy a Bizottság nem hivatkozott semmilyen körülményre, amely igazolná, hogy jelen esetben a referencia-kamatláb növelése, amely az említett közlemény szerint „elérheti vagy meghaladhatja a 400 bázispontot", az e szövegben említett összeg kétszerese legyen.

173 Az NPDC régió kifogásolja, hogy a Bizottság az eredeti határozatban a szóban forgó 800 bázispontos emelés igazolása érdekében a Németország által a Biria-csoportnak nyújtott C 38/2005 (ex NN 52/2004) állami támogatásról szóló, 2007. január 24-i 2007/492/EK bizottsági határozatra (HL L 183., 27. o.) hivatkozik. A szóban forgó helyzetek ugyanis a Bizottság állításával ellentétben nem hasonlók. A Biria-ügyben odaítélt támogatás 2010 végéig több mint 2 millió euró összegű csendestársi hozzájárulásból, vagyis hosszú lejáratú hozzájárulásból állt, míg jelen esetben olyan, 2 millió euró összegű visszafizetendő előlegről van szó, amelynek a kockázatai két különálló

jogalany között oszlanak meg, és amelyet ráadásul három évre, vagyis rövid időre nyújtottak, amennyiben a referencia-kamatlábról szóló 1997. évi közlemény közép- és hosszúlejáratú kölcsönökként az öttől tíz évig terjedő időtartamra szóló kölcsönöket határozza meg. Ráadásul a Biria-ügyben érintett vállalkozás ingatag helyzetben lévőnek minősült, mivel fizetésképtelenségi tervet dolgozott ki, míg az AFR, amely távol állt az ilyen terv kidolgozásától, élénkítési tervet fogadott el és hajtott végre.

174 Az NPDC régió úgy véli, hogy a Bizottság annak a kamatlábnak a meghatározását, amelyben a vállalkozás a hitelpiacon részesülhetett volna, semmiképp nem alapíthatja kizárólag egy egyedi határozatra, amelynek ráadásul a tényállása eltér az AFR helyzetétől. Az ilyen eljárás hátrányosan érinti az előreláthatóságot és a jogbiztonságot. Ez az eljárás önkényessé teszi az e területen gyakorolt bizottsági döntéshozatalt. Pontosan meghatározott keretek hiányában a Bizottság visszaélhet a referenciakamatlábnövelés összegének meghatározásával összefüggésben biztosított diszkrecionális jogkörével, többek között azáltal, hogy kellően magas növelést alkalmaz ahhoz, hogy a támogatás összege már ne tartozhasson a *de minimis* szabály hatálya alá.

175 Az NPDC régió szerint a Bizottság a refenecia-kamatlábról szóló 2008. évi közleményében – amely hatályon kívül helyezte és felváltotta a referencia-kamatlábról szóló 1997. évi közleményt – maga is elismerte a referencia-kamatláb számítása és aktualizálása során alkalmazott módszerének hiányosságait.

176 Továbbá az NPDC régió a Törvényszék írásbeli kérdésére adott válaszként hozzátette, hogy kifogásolja a megtámadott határozatban kialakított új számítási módszert, mégpedig azon az alapon, hogy a Bizottság nem pontosította, hogy a számítási alapot az egy évre irányadó Euribor kamatláb, a három évre irányadó pénzpiaci kamatláb, vagy pedig valamilyen más számítási alap képezte-e.

177 A Bizottság vitatja az NPDC régió érveinek megalapozottságát.

A Törvényszék álláspontja

178 Meg kell állapítani, hogy a fenti 176. pontban szereplő érv kivételével az NPDC régió által a jelen jogalap második része keretében kifejtett érvelés a Bizottság által az eredeti határozatban levezetett, nem pedig a megtámadott határozatban szereplő számítási módszerre vonatkozik. Az NPDC régió ugyanis e jogalapot nem fogalmazta újra a kereseti kérelmeinek és jogalapjainak az eredeti határozat visszavonását és a megtámadott határozat elfogadását követő kiigazítása során.

179 Márpedig a Bizottság által a kockázati prémium számítására vonatkozóan a megtámadott határozatban alkalmazott számítási mód eltér az eredeti határozatban alkalmazott számítási módtól. Mint az a fenti 49–55. pontban megállapítást nyert, az eredeti határozattól eltérően e számítási mód többek között az azzal kapcsolatos pénzügyi piaci gyakorlat elemzésén alapul, hogy a vállalkozás fizetőképességével és a felajánlott biztosítékokkal összefüggő kockázatok halmozódása esetén milyen kockázati prémiumokat alkalmaznak.

180 Az NPDC régió a Törvényszék írásbeli kérdésére adott válaszként úgy nyilatkozott, hogy fenntartja a jelen jogalap második részét, „mivel a Bizottság továbbra sem ad meggyőző indokolást a támogatástartalom felméréséhez általa alkalmazott számítási módszer megalapozottságáról".

181 Meg kell állapítani, hogy az NPDC régió érvelése összekeveri a formális indokolás és az ügy érdemével kapcsolatos mérlegelés kérdéseit. Az indokolási kötelezettség olyan lényeges eljárási szabály, amelyet a fenti 45. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat

szerint meg kell különböztetni a vitatott aktus érdemi jogszerűségének kérdésétől. Márpedig meg kell állapítani, hogy a T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset első jogalapjának, valamint a T-279/08. sz. ügyben benyújtott kereset második jogalapjának vizsgálata keretében megállapítást nyert, hogy az indokolás megfelelő volt.

182 Az NPDC régió fenti 176. pontban ismertetett azon érvével kapcsolatban, mely szerint a megtámadott határozat nem pontosította a számítási alapot, meg kell állapítani, hogy az alkalmazott számítási alapot, vagyis az irányadó referencia-kamatlábat világosan és egyértelműen meghatározza a referencia-kamatlábról szóló 1997. évi és 2008. évi közlemény, amelyek mindegyikét kihirdették a Hivatalos Lapban, és amelyekre a megtámadott határozat utal. Így a referencia-kamatlábról szóló, az előlegek odaítélésének időpontjában és 2008. július 1-jéig alkalmazandó 1997. évi közlemény kimondja, hogy a referencia-kamatlábat az előző év szeptemberében, októberében és novemberében jegyzett irányadó kamatlábak átlagával egyenlőnek kell tekinteni, továbbá, hogy e kamatlábat az év folyamán ismét ki kell igazítani akkor, ha az több mint 15%-kal eltér az utolsó ismert három hónap során jegyzett irányadó kamatlábak átlagától, azzal, hogy magát az irányadó kamatlábat Franciaország esetében az ötéves bankközi swapkamatlábként kell meghatározni, 0,75 százalékpontos (75 bázispontos) prémiummal együtt. A referencia-kamatlábról szóló, 2008. július 1-jétől kezdve alkalmazandó 2008. évi közlemény kimondja, hogy az alapkamatláb az egyéves IBOR kamatlábakon alapul, továbbá pontosan meghatározza e kamatláb aktualizálásának módszereit. Másfelől azon referencia-kamatlábak történeti alakulása alapján, amelyek – mint azt a fenti 169. pont felidézi – a Bizottság Versenyjogi Főigazgatóságának honlapján szerepelnek, könnyen meghatározható, hogy mi a jelen esetben irányadó referencia-kamatláb. A jelen kifogást tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

183 A jelen jogalap második részét tehát el kell utasítani.

184 Ebből következik, hogy teljes egészében el kell utasítani a T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset arra alapított hatodik jogalapját, hogy a Bizottság elmulasztotta meghatározni a visszatéríttetendő támogatás összegét.

9. *A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset hatáskörrel való visszaélésre, valamint arra alapított hetedik jogalapjáról, hogy a Bizottság a peres eljárás keretében megsértette a védelemhez való jogot*

a) A felek érvei

185 Az NPDC régió előadja, hogy a Bizottság a megtámadott határozat elfogadását arra használta fel, hogy alátámassza az elemzését, meg nem engedett módon kiegészítő indokokat adjon elő, és így válaszoljon azokra a beadványokra, amelyeket az NPDC régió a peres eljárás keretében terjesztett elő. A Bizottság azáltal, hogy az AFR által tervezett helyreállítási intézkedésekre és a támogatás összegének számítási módszerére vonatkozóan a megtámadott határozatban új körülményeket adott elő, az NPDC régió által benyújtott keresetet akarta hatásától megfosztani, ami a védelemhez való jog megsértésének és hatáskörrel való visszaélésnek minősül.

186 A Bizottság a jelen jogalap elutasítását kéri.

b) A Törvényszék álláspontja

187 Az NPDC régió szerint a Bizottság azáltal, hogy olyan új adatokat foglalt a megtámadott határozatba, amelyek az NPDC régió beadványainak megválaszolására irányultak, az NPDC régió által benyújtott keresetet akarta hatásától megfosztani, ami a védelemhez való jog peres eljárás keretében történő megsértésének és hatáskörrel való visszaélésnek minősül.

188 Elöljáróban meg kell vizsgálni a Bizottság általi visszavonás jogszerűségét.

189 Ezzel összefüggésben célszerű felidézni az olyan közigazgatási aktusok visszavonásával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot, amelyek a kedvezményezettjük számára alanyi jogokat vagy hasonló előnyöket biztosítanak. A Bíróság a bizalomvédelem és a jogbiztonság elvének tiszteletben tartása mellett (lásd a Bíróság C-500/99. P. sz., Conserve Italia kontra Bizottság ügyben 2002. január 24-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-867. o.] 90. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot), valamint azzal a feltétellel, hogy e visszavonásra ésszerű határidőn belül kerül sor (a Törvényszék T-25/04. sz., González y Díez kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3121. o.] 97. pontja), elismerte az uniós intézmények azon jogát, hogy a címzettje számára előnyt biztosító határozatot az e határozattal kapcsolatos jogellenesség következtében visszavonják.

190 Az uniós intézményeknek ezt a jogellenes határozatok visszavonására vonatkozó jogát még inkább el kell ismerni az olyan jogellenes aktusok esetében, amelyek a megtámadott határozathoz hasonlóan nem keletkeztetnek jogot. Ilyen esetben ugyanis a bizalomvédelemmel és a határozat címzettjének szerzett jogaival kapcsolatos megfontolások nem képezik akadályát a visszavonásnak (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-227/95. sz., AssiDomän Kraft Products és társai kontra Bizottság ügyben 1997. július 10-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-1185. o.] 41. pontját). Másfelől meg kell jegyezni, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (8)–(12) preambulumbekezdésében a jogilag megkövetelt módon indokolta az említett visszavonást.

191 A Bizottságnak tehát jogában állt visszavonni az eredeti határozatot.

192 Azzal kapcsolatban, hogy a Bizottság a megtámadott határozatot új körülményekkel egészítette ki, az AFR által elfogadott helyreállítási intézkedésekre vonatkozó új körülményeket illetően meg kell állapítani, hogy e kiegészítés a Bizottság részéről arra irányul, hogy az eredeti határozatnál részletesebben válaszoljon a felperesek által a kereseteikben előadott érvekre. Azoknak az érveknek e figyelembevétele, amelyeket

maguk a felperesek terjesztettek elő, nem minősülhet a védelemhez való jog peres eljárás keretében történő megsértésének.

193 A kockázati prémium számítási módszerére vonatkozó új indokolással kapcsolatban meg kell állapítani, hogy ez az indokolás az eredeti határozattal kapcsolatos peres eljárás során kétségkívül nem képezte kontradiktórius vita tárgyát. Ezzel szemben kontradiktórius vita tárgyát képezte a Törvényszék előtt, hiszen a Törvényszék felhívta a felpereseket, hogy a megtámadott határozattal kapcsolatban tegyék meg észrevételeiket. Egyébként e vita a két felperes egyike, vagyis a CAD számára lehetővé tette, hogy az új indokolás jogszerűségével kapcsolatban kifogást emeljen, amelyet a Törvényszék a fenti 49–55. pontban megvizsgált. A Törvényszék előtti eljárásban tehát tiszteletben tartották a kontradiktórius eljárás elvét.

194 Ebből következik, hogy a védelemhez való jog peres eljárás során történő megsértésére alapított kifogást mint megalapozatlant el kell utasítani.

195 Az NPDC régió azt is előadja, hogy az új körülmények megtámadott határozatban történő előadása arra irányult, hogy a keresetét megfossza a hatásától, és hatáskörrel való visszaélésnek minősül.

196 Az ítélkezési gyakorlat szerint a hatáskörrel való visszaélés fogalma arra a helyzetre utal, amikor valamely közigazgatási hatóság a hatásköreit olyan cél érdekében gyakorolja, amely eltér attól a céltól, amelyre tekintettel ezen hatáskörökkel felruházták (a Bíróság C-331/88. sz., Fedesa és társai ügyben 1990. november 13-án hozott ítéletének [EBHT 1990., I-4023. o.] 24. pontja, valamint a C-400/99. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2005. május 10-én hozott ítéletének [EBHT 2005., I-3657. o.] 38. pontja). Valamely határozat csak akkor valósít meg hatáskörrel való visszaélést, ha az objektív, releváns és egyező bizonyítékok alapján olyan határozatnak tűnik, amelyet ilyen cél elérése érdekében hoztak meg (lásd a Törvényszék T-387/08. sz., Evropaïki

Dynamiki kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 9-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 159. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

197 Jelen esetben az NPDC régió nem terjesztett elő semmilyen bizonyítékot, amely alátámaszthatná, hogy a Bizottság más célok érdekében gyakorolta volna a határozat visszavonására és új határozat meghozatalára irányuló hatáskörét, mint hogy orvosolja az eredeti határozat jogellenességét, valamint állást foglaljon az állami támogatás fennállása és a közös piaccal való összeegyeztethetősége tárgyában.

198 Ezért a hatáskörrel való visszaélésre alapított kifogást el kell utasítani.

199 Következésképpen a jelen jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

200 Az eddigiek összességéből következik, hogy a jelen kereseteket mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

A költségekről

201 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a akként rendelkezik, hogy a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte, 3. §-ának első bekezdése pedig akként, hogy kivételes okból a Törvényszék elrendelheti a költségeknek a felek közötti megosztását vagy azt, hogy a felek mindegyike maga viselje saját költségeit.

202 Jelen esetben meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem kérte, hogy a Törvényszék a felpereseket kötelezze a költségek viselésére.

203 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy a Bizottság elismerte, hogy a jelen keresetekkel kezdetben érintett eredeti határozat jogellenes volt, mivel nem volt megfelelően indokolva, ezen indok alapján pedig a Bizottság visszavonta e határozatot.

204 E körülmények között akként kell rendelkezni, hogy valamennyi költséget a Bizottságnak kell viselnie, kivéve az eredeti határozat visszavonásáról szóló határozat közlését követően a felperesek részéről felmerült költségeket, amelyeket a felpereseknek kell viselniük.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (nyolcadik tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Franciaország által az Arbel Fauvet Rail SA részére nyújtott C 38/2007 (ex NN 45/2007) sz. állami támogatásról szóló, 2008. április 2-i C (2008) 1089 végleges bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelmekről már nem szükséges határozni.

2) A Törvényszék a kereseteket elutasítja.

3) A Törvényszék az Európai Bizottságot kötelezi a költségek viselésére, kivéve a Région Nord-Pas-de-Calais és a Communauté d'agglomération du Douaisis részéről azt követően felmerült költségeket, hogy közölték velük a Franciaország által az Arbel Fauvet Rail részére nyújtott C 38/2007 (ex NN 45/2007) sz. állami támogatásról szóló, 2010. június 23-i C (2010) 4112 végleges bizottsági határozatot, amely visszavonta a C (2008) 1089 végleges határozatot.

Truchot Martins Ribeiro Kanninen

Kihirdetve Luxembourgban, a 2011. május 12-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogviták alapját képező tényállás ..... II - 2007

Az eljárás és az annak során felmerült új fejlemények ..... II - 2009

A felek kérelmei ..... II - 2011

A jogkérdésről ..... II - 2012

A – Az eredeti határozat visszavonásából és a megtámadott határozattal történő felváltásából eredő eljárási következményekről ..... II - 2012

B – A megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelemről ..... II - 2013

1. A T-279/08. sz. ügyben benyújtott kereset ötödik jogalapjának elfogadhatóságáról ..... II - 2014

a) A felek érvei ..... II - 2014

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 2015

2. A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset első és a T-279/08. sz. ügyben benyújtott kereset második, az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapjáról ..... II - 2017

a) A felek érvei ..... II - 2017

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 2018

A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset első jogalapjáról ..... II - 2020

A T-279/08. sz. ügyben benyújtott kereset második jogalapjáról ..... II - 2020

– A támogatás összegének számítása során alkalmazott módszerrel kapcsolatos indokolás elégtelenségére alapított első részről ..... II - 2021

– Az indokolásnak az AFR részére nyújtott előlegek „átfogó és együttes” vizsgálatából eredő hiányára alapított második részről ..... II - 2024

3. A T-267/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a védelemhez való jog, továbbá a kontradiktórius eljárás, az egyenlőség, a gondos ügyintézés, a tagállamok alkotmányos jellegzetességeinek tiszteletben tartása és a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított második jogalapjáról, valamint a T-279/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a védelemhez való jog és a kontradiktórius eljárás elvének megsértésére alapított első jogalapjáról .... II - 2026

a) A felek érvei ..... II - 2026

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 2028

4. A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset azzal kapcsolatos nyilvánvaló mérlegelési hibára alapított harmadik jogalapjáról, hogy a Bizottság elmulasztotta figyelembe venni a támogatás nyújtójának jogi sajátosságait ..... II - 2036

a) A felek érvei ..... II - 2036

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 2037

5. A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset negyedik jogalapjának a források eredetével kapcsolatos mérlegelési hibára alapított első részéről, valamint a T-279/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek az állami források fogalmával kapcsolatos mérlegelési hibára alapított negyedik jogalapjáról ..... II - 2038

a) A felek érvei ..... II - 2038

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 2039

6. A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset negyedik jogalapjának arra alapított második részéről, hogy a Bizottság az AFR-t tévesen minősítette nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak, valamint a T-279/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a nehéz helyzetben lévő vállalkozás fogalmával kapcsolatos mérlegelési hibára alapított harmadik jogalapjáról ..... II - 2042

a) A felek érvei ..... II - 2042

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 2046

7. A T-267/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek az AFR számára a visszafizetendő előlegekből származó állítólagos előnnyel kapcsolatos mérlegelési hibára alapított ötödik jogalapjáról ..... II - 2054

a) A felek érvei ..... II - 2054

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 2055

8. A T-267/08. sz. ügyben benyújtott keresetnek a támogatás összegével kapcsolatos mérlegelési hibára alapított hatodik jogalapjáról ..... II - 2057

a) A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset hatodik jogalapjának arra alapított első részéről, hogy a Bizottság elmulasztotta meghatározni a visszatérítendő támogatás összegét ..... II - 2057

A felek érvei ..... II - 2057

A Törvényszék álláspontja ..... II - 2058

b) A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset hatodik jogalapjának a kockázati prémium téves mérlegelésére alapított második részéről ..... II - 2059

A felek érvei ..... II - 2059

A Törvényszék álláspontja ..... II - 2061

9. A T-267/08. sz. ügyben benyújtott kereset hatáskörrel való visszaélésre, valamint arra alapított hetedik jogalapjáról, hogy a Bizottság a peres eljárás keretében megsértette a védelemhez való jogot ..... II - 2063

a) A felek érvei ..... II - 2063

b) A Törvényszék álláspontja ..... II - 2063

A költségekről ..... II - 2066